

UTVISNING AV RIKET

Utvisning av riket på grunn av rikets sikkerhet ved terrorhandlinger
eller trusler om terror

Kandidatnummer: 441

Veileder: Professor Kristian Andenæs

Leveringsfrist: 25. april 2006

Til sammen 17534 ord

15.11.2006

Innholdsfortegnelse

<u>1</u>	<u>INNLEDNING</u>	<u>4</u>
1.1	Oppgavens tema	4
1.2	Avgrensing og fremstilling	5
1.3	Metode	6
<u>2</u>	<u>RETTSKILDER</u>	<u>8</u>
2.1	Loven	8
2.2	Forarbeider	8
2.3	Rettspraksis	8
2.4	Forvaltningspraksis	9
2.5	Folkerett	9
2.6	Instrukser og etterarbeider	10
2.7	Formålsbestemmelsen	10
<u>3</u>	<u>UTVISNINGSINSTITUTTET - RETTSLIG PLASSERING</u>	<u>12</u>
<u>4</u>	<u>UTVISNING DER HENSYNET TIL RIKETS SIKKERHET GJØR DET NØDVENDIG</u>	<u>15</u>
4.1	Generelt om utvisning av riket etter utlendingsloven	15
4.2	Hva er terror	15
4.3	Gjeldende rett hva angår utvisning av riket på grunn av rikets sikkerhet	17

4.4	Hva ligger i begrepet rikets sikkerhet?	17
4.4.1	Lovforståelsen	17
4.4.2	Hvilke interesser er det som omfattes av begrepet "rikets sikkerhet"?	17
4.4.3	Kravet om at hensynet til rikets sikkerhet gjør utvisning "nødvendig"	21
4.5	Nærmere om faren for rikets sikkerhet på grunn av terror	22
4.6	Samfunnssikkerheten i Norge i dag	25
4.7	Forholdsmessighetsvurderingen	26
4.7.1	Utlendingens tilknytning til riket	27
4.7.2	Hensynet til utlendingens familieforhold	30
4.7.3	Andre forhold knyttet til utlendingen selv	33
4.8	Det strafferettslige og det straffeprosessuelle aspektet	34
<u>5</u>	<u>INTERNASJONALE FORPLIKTELSER. VERNET MOT UTENDELSE</u>	<u>36</u>
5.1	Norsk rett	36
5.2	Menneskerettighetskonvensjonene	37
5.2.1	EMK artikkel 3	37
5.2.2	EMK artikkel 8	42
5.2.3	Barnekonvensjonen	44
<u>6</u>	<u>KREKARSAKEN</u>	<u>46</u>
6.1	Saksgangen i utvisningsvedtaket	46
6.2	Bakgrunnen for utvisningsvedtaket	47
6.3	Nærmere om begrunnelsen for utvisningsvedtaket	49
6.3.1	Organisasjonstilknytningen	50
6.3.2	Nettverk som skifter fokus over mot Europa	53
6.3.3	Tilknytning til Al-Qaida eller personer tilknyttet dette nettverket	53
6.3.4	Betydningen av språklige og kulturelle forskjeller	55
6.3.5	Hvor sterk må tilknytningen være?	56

6.3.6	Er inngrepet uforholdsmessig?	59
6.3.7	Kan i så fall de internasjonale reglene hindre Krekar i å bli utvist fra Norge?	61
6.3.8	Betydningen av de taushetsbelagte opplysningene	62
6.3.9	De bakenforliggende hensyn	63
6.3.10	Kildeproblematikken	64
7	<u>AVSUTTENDE BEMERKNINGER</u>	66
8	<u>LITTERATURLISTE</u>	1
8.1	Litteratur	1
8.2	Lov- og forskriftshenvisninger	1
8.3	Utredninger, proposisjoner og innstillinger	2
8.4	Avgjørelser	2
8.5	Andre kilder	3

1 Innledning

1.1 Oppgavens tema

Terrorvirksomhet de senere år har gjort samfunnet mer utrygt. I all hovedsak har dette fremstått som en internasjonal trussel. Den økende grad av internasjonalisering som vi opplever har gjort dette til en sikkerhetsmessig bekymring også nasjonalt. Utlendinger kan oppfattes som en trussel i så henseende. På denne bakgrunn har jeg valgt å skrive om utvisning av riket som begrunnes med at hensynet til rikets sikkerhet gjør det nødvendig. Videre vil jeg knytte dette opp til terrorhandlinger eller trusler om terror.

Utvisning er en del av utlendingsretten. Utlendingsretten er meget politisk rettet, og er gjenstand for kontinuerlige forandringer.

Utvisning på grunn av rikets sikkerhet må sies å være et relativt nytt ”fenomen”. Til tross for at det rettslige grunnlaget ikke er nytt, har det vist seg å være veldig lite brukt. Krekarsaken er, til nå, den eneste saken hvor bestemmelsen har blitt brukt. Dette gjør imidlertid ikke temaet noe mindre interessant. Samtidig må det nevnes at utvisning i slike tilfeller vil kunne komme til å bli mer og mer aktuelt. Dette fordi terrorvirksomheten ser ut til bare å øke i omfang.

Terrorvirksomhet utgjør en stor sikkerhetsmessig bekymring som må tas på alvor. Det at terrorvirksomhet innbefatter et meget komplisert nettverk med mange aktører gjør det til en stor utfordring for myndighetene. Terrorister og organisasjoner tilknyttet slike nettverk

handler også på tvers av landegrensene. Dette vanskeliggjør kartleggingen av problemet, og krever til en viss grad også et internasjonalt samarbeid.

1.2 Avgrensing og fremstilling

Jeg har valgt å ikke behandle utvisning fra riket generelt, men se på de tilfeller hvor man kan bli utvist fordi rikets sikkerhet gjør det nødvendig, jfr. utlendingsloven § 29 første ledd bokstav d. Videre har jeg valgt å avgrense hva som kan være en fare for rikets sikkerhet til terrorvirksomhet. Dette fordi terrorvirksomheten i dag fremstår som meget aktuell, og fordi en generell fremstilling av hva som ville utgjøre en fare for riket, slik jeg ser det, ville ta for mye plass i forhold til oppgaveomfanget.

Først foretar jeg en rettslig plassering og skriver generelt om utvisningsinstituttet. Videre har oppgaven en utførlig gjennomgang av rettskildebildet slik det fremstår i norsk rett i dag. Her drøfter jeg hva som skal til for at hensynet til rikets sikkerhet nettopp gjør utvisning nødvendig, og forsøker å belyse problemene som dukker opp.

Til tross for at det etter bestemmelsen ikke er noe krav å drøfte om utvisningsvedtaket er et uforholdsmessig inngrep, jfr. § 29 annet ledd, finner jeg det likevel hensiktsmessig å foreta en slik skjønnsmessig avveining. Ikke minst fordi en forholdsmessighetsvurdering er et generelt forvaltningsmessig prinsipp. Forarbeidene til ny utlendingslov påpeker behovet for en slik vurdering.¹

Utvisning av utlendinger har også en folkerettslig side. Norge plikter å handle i samsvar med folkeretten. Spesielt Den Europeiske Menneskerettskonvensjonen har stått sentralt ved vurderingen av utvisningssaker. Konvensjonen gir et utstrakt vern for det enkelte individ, og setter skranker for handlefriheten til den enkelte stat. Forholdet mellom nasjonale og

---

¹ NOU 2004:20, pkt 12.3.3.8

internasjonale regler er imidlertid ikke uproblematisk. En relativt grundig gjennomgang av de internasjonale forpliktelser Norge må forholde seg til vil derfor være hensiktsmessig.

Av praksis har Norge foreløpig bare Krekarsaken å vise til. Den har derfor fått mye plass i oppgaven. Den illustrerer godt hvilke vurderinger og hensyn som må tas. I tillegg viser den hvilken kompleksitet slike saker har. Dette fordi det både er krevende, og kanskje også umulig, å få frem de riktige fakta i saken, og fordi en slik sanksjon kan få konsekvenser som strekker seg ut over hva de norske rettsregler gir grunnlag for.

1.3 Metode

I min oppgave har jeg brukt nokså tradisjonell juridisk metode. Første del av oppgaven, som dreier seg om norsk rett, er preget av en del teori. Noe av dette er hentet fra juridiske litteratur. Siden juridisk teori er sparsom på dette området har mye av hjelpen blitt hentet fra forarbeider, og noe rettspraksis.

Ved behandlingen av Norges internasjonale forpliktelser har jeg hatt behov for å bruke en del juridisk litteratur, og også en del forarbeider. Her har det i tillegg vært en utstrakt bruk av rettspraksis.

Teorien har jeg så forsøkt å knytte opp mot den eneste saken på dette feltet – Krekarsaken. Krekarsaken er ikke representert i juridisk litteratur i særlig grad. Ved behandling av saken brukte jeg vedtakene som har vært fattet om ham. Her fant jeg mye nyttig stoff. I tillegg fant jeg det vel verdt å lese Krekars egen bok ”Med egne ord”. Denne belyste Krekarsaken på en helt annen måte enn det vedtakene fremstiller, i tillegg til at den også gir et langt mer fullstendig bilde av Krekars bakgrunn og historie. Således var den til uvurderlig hjelp.

I forhold til Krekarsaken har jeg også vært så heldig å få kontakt med Erna Solberg og Brynjar Meling, som representerte hver sin side av saken. Disse har kommet med viktige

og reflekterte innspill. Solberg problematiserte også særlig Norges forhold til de internasjonale konvensjonene.

Krekarsaken er en omstridt sak. Dermed er den også gjenstand for mye omtale i media. Internettsider har derfor også vært en viktig kilde i oppgaven.

Avslutningsvis har jeg forsøkt å komme med betraktninger og synspunkter som strekker seg litt lenger enn det som har fremkommet tidligere i Krekarsaken. Jeg har prøvd å problematisere noe av det myndighetene kanskje ikke i like stor grad har reflektert rundt.

2 Rettskilder

2.1 Loven

Utlendingsloven er det sentrale regelverket på dette området. Vilåårene for utvisning fra riket er regulert i selve lovteksten. Loven er likevel ikke uttømmende for hvilken rettsstilling utlendinger har i Norge.

2.2 Forarbeider

Utlendingsloven er forholdsvis ny. Likevel er den gjenstand for relativt hyppige endringer. Det er derfor ikke sikkert at forarbeidene gir noe fullgodt bilde av hvordan loven på dette feltet skal tolkes. Hva gjelder utvisning på grunn av rikets sikkerhet er dette en sjelden brukt bestemmelse. Man så vel heller ikke, ved utarbeidelse av loven, helt klart for seg i hvilke tilfeller denne bestemmelsen kunne tenkes brukt. Dagens terrorhandlinger og frykten for terror kunne man nok til en viss grad se for seg, men det omfanget og nettverket som har utviklet seg rundt terrorvirksomhet i dag, kunne vanskelig forutses.

2.3 Rettspraksis

Når det gjelder rettspraksis foreligger det, så vidt meg bekjent, kun en dom som har med utvisning på grunn av rikets sikkerhet å gjøre, den såkalte Krekar-saken. Dommen ble avsagt i Oslo tingrett 27.9.2005. Hvilken rettskildemessig vekt dommen har er imidlertid mer usikkert siden den er avsagt i første instans. Det skal også påpekes at retten ikke kan overprøve skjønnnet i slike saker da det er lagt til forvaltningen.

2.4 Forvaltningspraksis

Denne type praksis må sies å være den viktigste kilden til hvordan man skal tolke utvisningsbestemmelsen. Siden svært få saker, om utvisning generelt, havner hos domstolene, vil de fleste saker bli omgjort av forvaltningen. Utvisningssaker generelt kan gi en viss veiledning. Forvaltningsrettslige prinsipper er også til god hjelp.

I første instans er det Utlendingsdirektoratet (UDI) som avgjør om utlendingen skal få tillatelse til å få opphold i Norge, og som vedtar om vedkommende skal utvises fra landet. Hvis vedkommende utlending velger å klage på vedtaket behandler UDI saken en gang til. Hvis de ikke finner å ville omgjøre vedtaket sitt, blir klagen sendt til Utlendingsnemnda (UNE). Saken blir som regel avgjort av en nemndleder alene.² Ved mer omfattende og kompliserte saker behandles sakene i nemndmøter med legfolk.

2.5 Folkerett

Norge har et ansvar i forhold til de folkerettslige regler som gjelder. Norske regler forutsettes å stemme overens med folkeretten, det såkalte presumsjonsprinsippet. Ved tolkningen av de norske reglene skal man søke å unngå tolkningsresultater som fører til konflikt med de folkerettslige regler.

Det følger av utlendingslovens § 4 at den skal praktiseres i samsvar med Norges internasjonale forpliktelser slik disse kommer til uttrykk i konvensjoner og blir tolket og utviklet i praksis. Dette gjelder likevel bare i den grad de folkerettslige forpliktelser vil styrke utlendingens stilling. Gir norske regler et bedre vern er det de som gjelder.

---

² Hansen/Bolstad 2001, pkt. 3.2.1.

I forhold til utvisning av riket er det menneskerettighetskonvensjonene som er mest aktuelle. Som følge av menneskerettsloven av 21. mai 1999 har viktige menneskerettskonvensjoner blitt til norsk lov, den europeiske menneskerettskonvensjonen, SP og ØSK. I tillegg er også FNs flyktningkonvensjon og FNs barnekonvensjon relevante.

2.6 Instrukser og etterarbeider

I forbindelse med opprettelsen av UNE ble utlendingsloven § 38 vedtatt. Etter bestemmelsens første ledd kan departementet ikke instruere om avgjørelsen av enkeltsaker. Den gir likevel departementet rett til å instruere UDI gjennom generelle instrukser om lovtolkning og skjønnutøvelse.

For å ivareta hensynet til rikets sikkerhet eller utenrikspolitiske hensyn kan Departementet imidlertid instruere uavhengig av begrensningene i første ledd, jfr. tredje ledd.

Lovens formålsbestemmelse, jfr. § 2, som sier at utlendingsloven skal gi forvaltningen grunnlag for kontroll ”i samsvar med norsk innvandringspolitikk”, kan støtte det standpunkt om at etterarbeider bør tillegges en viss rettskildemessig vekt på dette området. Dette gjelder naturlig nok mest på det området hvor departementet har en slik instruksjonsmyndighet overfor de underliggende organer.

2.7 Formålsbestemmelsen

Lovens formålsbestemmelse, § 2, skal, som nevnt ovenfor, gi grunnlag for kontroll med utlendingers inn- og utreise og deres opphold i Norge. Bestemmelsen om utvisning er en følge av dette. Avskaffelsen av innreisekontrollen på de indre Schengengrenser har gitt

økte muligheter for dem som ønsker å ta illegalt opphold i landet. Dette har økt behovet for kompenserende tiltak i form av alminnelig utlendingskontroll.³

Denne kontrollen skal utføres i samsvar med norsk utenrikspolitikk. Politikken vil variere fra tid til annen. Utvisningsbestemmelsene er formet nokså vidt, og er dermed redskap for de politiske ønsker stortinget til en hver tid har.

---

³ NOU 2004:20 pkt 11.5

3 Utvisningsinstituttet - rettslig plassering

Utvisning av utlendinger er en del av utlendingsretten, og er hjemlet i utlendingsloven av 24. juni 1988 nr 64. Utlendingsretten viser til et tillatelsessystem, hvor utgangspunktet er innvandringsstopp, men hvor utlendinger kan få oppholdstillatelse etter nærmere bestemte regler⁴. Tillatelsessystemet gjør at utlendingsretten må sies å ha et særpreg i norsk rett. Det finnes ingen andre lover med en lignende karakter.

Utvisning er også det mest inngripende vedtak i utlendingsloven. Utvisning kan imidlertid være konsekvensen av brudd på flere bestemmelser i loven. Vedtak om utvisning kan fattes overfor en utlending som er ilagt straff for en forbrytelse. En utlending kan også utvises uten at det er ilagt forutgående straff for noe forhold, som ved alvorlige eller gjentatte brudd på utlendingsloven.⁵

Utvisning av utlendinger har ikke bare en nasjonalrettslig side. Uavhengig av hvilket rettsområde vi befinner oss på, vil Norge være forpliktet til å følge de folkerettslige forpliktelsene. På utlendingsfeltet gjør de seg kanskje ennå mer gjeldende enn på andre områder. Etter Schengenavtalen av 25.3.2001 er man i visse tilfeller pålagt å utvise personer.

For mange oppleves utvisning som strengere "straff" enn fengsel og andre sanksjoner som følger av en straffesak, men en utvisning er ikke straff i straffelovens forstand.⁶ Grunnen til

---

⁴ Hansen/Bolstad 2001, pkt 3.1

⁵ Vandvik 2004, pkt 13.1

⁶ Straffeloven, 22.6.1902, § 15

at det likevel kan føles som straff kan være at forhold i hjemlandet oppleves som utrygge, og til dels også farlige, å reise tilbake til.

Andenæs omtaler utvisning som en ”adgang til å bli kvitt uønskede personer”.⁷

Tidligere var imidlertid utvisning hjemlet i straffeloven. At utvisning likevel ikke blir definert som straff har gode grunner for seg. Den omstendighet at utlendinger får bo i Norge bygger, som nevnt, på et tillatelsessystem. Norge er suverent i den forstand at norske myndigheter står fritt til å bestemme hvem som skal få tillatelse til opphold under nærmere gitte vilkår. Utvisning fra riket er altså en form for innvandringskontroll, og er ikke fra myndighetenes side sett på som straff i den hensikt å påføre noen et onde. Utlendingen fyller ikke lenger vilkårene for tillatelse han en gang ble gitt, og tillatelsen bortfaller. Han har da ikke lenger en rett til å bli i riket, og kan utvises.

Utvisning av utlendinger har også en allmennpreventiv effekt. For andre utlendinger i Norge kan det virke avskrekkende at utlendinger som begår kriminelle handlinger blir sendt tilbake til sitt hjemland. Dette virker som en klar oppfordring til å følge lover og regler.

Hensynet til den alminnelige rettsfølelse har betydning i utvisningssaker. Justiskomiteen⁸ har lagt til grunn at

”det vil være i strid med den alminnelige rettsoppfatning i befolkningen hvis myndighetene ikke skal ha adgang til å utvise utlendinger som gjør seg skyldig i alvorlige forbrytelser. Komiteen mener det vil være til skade også for innvandrene som gruppe.”

Bør utvisning fra riket klassifiseres som straff? Viktig i så henseende er at dette ikke gjøres i forhold til Den europeiske menneskerettskonvensjonen av 1950(EMK). Konsekvensene

---

⁷ Andenæs 1997 side 512.

⁸ Innst. O. nr. 92 (1987-1988), side 18

av at det skal klassifiseres som straff er at beslutninger om utvisning blir lagt til domstolene, og ikke forvaltningen, som i dag.

4 Utvisning der hensynet til rikets sikkerhet gjør det nødvendig

4.1 Generelt om utvisning av riket etter utlendingsloven

Hjemlene om utvisning finnes i utl. §§ 29 og 30. For utenlandske borgere som omfattes av EØS-konvensjonen eller EFTA-avtalen er hjemmelen § 58. § 30 er nokså lik § 29, men gjelder for utlending som er født og oppvokst i riket, og de tilfeller hvor utlendingen fyller kravene til bosettingstillatelse.

I følge § 29 annet ledd bokstav a kan en utlending utvises når vedkommende grovt eller gjentatte ganger har overtrådt en eller flere bestemmelser i utlendingsloven eller unndrar seg gjennomføring av vedtak som innebærer at vedkommende skal forlate riket. Bokstav b gjelder utvisning av utlending når vedkommende de siste fem år i utlandet har sonet eller er ilagt straff for et forhold som etter norsk lov kan føre til fengselsstraff i mer enn tre måneder. Bokstav c i paragrafen regulerer de forhold der utlendingen her i riket er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som kan føre til fengselsstraff i mer enn tre måneder eller flere ganger i løpet av de siste tre år er ilagt fengselsstraff.

4.2 Hva er terror

Terrorisme kan defineres som systematisk bruk av vold og ødeleggelse – eller trusler om dette – med sikte på å skape en tilstand av frykt, få oppmerksomhet rundt en sak, presse noen til å gi etter for visse krav, og å oppnå en virkning også på andre enn det direkte offeret eller målet for voldshandlingen. Det sies videre at kjernen i definisjonen med

hensikt rettes inn mot en tredje uskyldig part for å oppnå en effekt på den fienden man vil ramme.⁹

I Aschehoug og Gyldendals store norske leksikon defineres terrorisme som; ”vilkårlig bruk av eller trussel om bruk av sterkt negative sanksjoner, særlig fysisk og psykisk vold, i politisk øyemed.¹⁰

De nye straffebestemmelsene mot terrorisme kan gi noe støtte til begrepet. Ved lov av 28. juni 2002 nr. 54 ble det vedtatt nye straffebestemmelser mot terrorisme, jfr. straffeloven §§ 147a og 147b. § 147a fastsetter at dersom nærmere bestemte forbrytelser er begått med såkalt terrorforsett, skal handlingen bedømmes som en terrorhandling.

Terrorangrep har stort sett skjedd med konvensjonelle våpen og eksplosiver og har vært rettet mot mennesker og materielle verdier. Konvensjonelle våpen¹¹ er en betegnelse på alle våpen som faller utenfor kjernefysiske, biologiske og kjemiske våpen. I den senere tid ser man også at kjemiske og biologiske våpen har blitt brukt som terrormidler. Flere nyere hendelser viser dette.

Terrorangrepene på World Trade Center i USA 11. september 2001 og i Madrid 11. mars 2004 viser at terrorhandlinger blir gjennomført med andre midler nå enn det man tidligere var vant til. Det samme gjør Muhammedtegningene som nylig har blitt trykket i norske og danske magasiner, og de følgene det fikk.

Forutsetningene for eller årsakene til at terrorhandlinger i det hele tatt oppstår har tradisjonelt enten økonomiske, politiske eller religiøse grunner.

---

⁹ <http://www.nupi.no/IPS/filestore/673/pdf>

¹⁰ Aschehoug og Gyldendals store norske leksikon, 1985, bind 11, side 586

¹¹ http://no.wikipedia.org/wiki/Konvensjonelle_v%C3%A5pen

4.3 Gjeldende rett hva angår utvisning av riket på grunn av rikets sikkerhet

§ 29 første ledd bokstav d og § 30 annet ledd bokstav a hjemler de forhold hvor utlendingen kan utvises der hensynet til rikets sikkerhet gjør det nødvendig. § 30 annet ledd hjemler imidlertid de forhold hvor utlendingen fyller kravene til å få bosettingstillatelse.

Det som særpreger de bestemmelsene hvor hensynet til rikets sikkerhet gjør utvisning nødvendig er at vurderingen ikke nødvendigvis beror på faktiske handlinger, men like mye på ytringer, meninger, ideologiske og religiøse tilnærminger.

4.4 Hva ligger i begrepet rikets sikkerhet?

4.4.1 Lovforståelsen

Begrepet ”rikets sikkerhet” kaller på en bred, sammensatt helhetsvurdering. Innholdet av begrepet er dynamisk og situasjonsbetinget.¹²

Uttrykket er brukt i en rekke forskjellige lover, men det kan ikke uten videre legges til grunn at det har det samme rettslige innhold på de ulike områdene det er brukt. Det er heller ikke gitt at begrepet er det samme i ulike bestemmelser i én og samme lov.¹³

4.4.2 Hvilke interesser er det som omfattes av begrepet ”rikets sikkerhet”?

---

¹² Vedtak UNE, 12.5.2005

¹³ NOU 1983:47, side 335

Innholdet i ”rikets sikkerhet” i utlendingsloven § 29 første ledd bokstav d og § 30 annet ledd bokstav a, og hvilke interesser dette begrepet omfatter, er ikke nærmere definert i utlendingsloven.

I lovforarbeidene er det gitt uttrykk for at utlendingsloven § 29 første ledd bokstav d og § 30 annet ledd bokstav a bare gir adgang til å utvise av hensyn til rikets egen sikkerhet og ikke av hensyn til andre lands sikkerhet.¹⁴ I lovforarbeidene synes det imidlertid ikke å være vurdert om hensynet til sikkerheten til alliansepartnere, og den avledede virkningen dette kan ha for Norge, omfattes av begrepet rikets sikkerhet i de nevnte bestemmelsene.

I Inst. O. nr. 70¹⁵ sies det at

”Det er særdeles viktig at Norge etterlever FNs resolusjon også når det gjelder å ivareta hensynet til andre lands sikkerhet. Norge skal bidra i størst mulig grad til bekjempelse av internasjonal terrorisme og terrornettverk opererer i stor grad på tvers av landegrensene. Terrorister skal nektes et trygt tilholdssted for å planlegge og å utføre terrorhandlinger. Flertallet støtter derfor departementets forslag om å innføre nye utvisningsbestemmelser i utlendingsloven §§ 29, 30 og 58. Har en utlending overtrådt straffeloven §§ 147a eller 147b, skal det etter flertallets syn føre til utvisning, selv om det ikke foreligger rettskraftig dom. Når utlendingen blir ansett å være en så stor fare for samfunnet som overtredelse av disse bestemmelsene tilsier, må hensynet til rikets sikkerhet veie tyngst.”

Det legges til grunn av både UNE og Kommunal- og regionaldepartementet at utenlandske interesser i Norge er vernet. Også norske interesser i utlandet er vernet, i alle fall i den grad interessene er av en slik art at de er av betydning for rikets sikkerhet. Rene utenlandske interesser i utlandet faller i utgangspunktet utenfor. Hensynet til Norges internasjonale forpliktelser taler imidlertid for at også trusler rettet mot Norges alliansepartnere i utlandet

---

¹⁴ Ot.prp. nr 61, pkt. 11.2

¹⁵ Inst. O. nr. 70 (2001-2002) pkt 9.2

er omfattet. Det hevdes videre at en endelig avgrensning av begrepet vil bero på en sammensatt vurdering, der spørsmålet vil bli hvilken virkning trusler mot Norges alliansepartnere vil ha – direkte eller indirekte – for norske sikkerhetsinteresser.

Tradisjonelt har utvisning der hensynet til rikets sikkerhet har gjort det nødvendig vært brukt på det klassiske området, så som spionasje. I den moderne verden har bildet blitt et helt annet. Lovutvalget for den nåværende loven¹⁶ så nok i noen grad for seg terrorbildene som kunne oppstå. Al Qaidas nettverk hadde man imidlertid få forutsetninger for å kunne forestille seg.

Utvalget uttaler:

”Etter opplysninger utvalget har innhentet, tenker en her dels på personer som kan fryktes å ville drive spionasje, sabotasje, undergravningsvirksomhet osv, som regel til fordel for en annen stat. For det annet vil mistanke om tilknytning til terrorvirksomhet komme i betraktning. Det er i disse tilfellene ikke avgjørende om det er norske eller utenlandske interesser her i riket som er truet. For det tredje tenker en på personer hvis politisk virksomhet kan berøre forholdet til fremmede stater på en slik måte at det setter rikets sikkerhet i fare (som for eksempel i Trotskysaken)”.

Hvilken risiko som her kreves, dvs. hvor stor sannsynlighet det skal være for at rikets sikkerhet settes i fare, kan neppe angis abstrakt. Det må her legges til grunn at begrepet er relativt, og at sannsynlighetsgraden også vil være det, slik at hvor stor grad av sannsynlighet som kreves, vil bero på hvor alvorlig den faren som truer er. Helt generelt må det kunne hevdes at sannsynligheten ikke trenger være påtrengende i de tilfeller som rammes av utlendingslovens § 29 første ledd bokstav d.

---

¹⁶ NOU 1983:47, pkt 3.6.2.

Ot.prp. nr 46 (1986-1987) inneholder lite om forståelsen av dette begrepet, men viser stort sett til Fremmedlovutvalgets utredning. Proposisjonen viser også til straffelovens bruk av begrepet:

”Etter departementets oppfatning gir bestemmelsene i straffelovens kapittel 8 veiledning om hva som ligger i ”hensynet til riket sikkerhet”. For øvrig vil den oppregning som er foretatt i overvåkningsinstruksen § 2 gi en viss veiledning. Praksis omkring gjeldende lovs § 15 er beskjeden. Praktiseringen av andre lovbestemmelser som bruker begrepet er også av interesse for utlendingslovens område, selv om en er enig i det utvalget skriver på s. 335 om at det kan ”tenkes at rikets sikkerhet” ikke nødvendigvis vil ha nøyaktig samme innhold i forhold til de ulike regler der det forekommer”.

Av litt nyere forarbeider uttales det i Straffelovskommisjonens delutredning VII¹⁷:

”bestemmelsene i straffeloven kapittel 8 og 9 verner i det vesentlige den norske stats interesser, herunder statsautoritet, statsforfatningen og statsmyndighetenes handlefrihet. Straffeloven § 91 a verner også om enkeltpersoners liv, helbred, frihet og eiendom. Også allierte stater og visse andre utenlandske interesser er vernet av enkelte bestemmelser.

Begrepet ”rikets sikkerhet” er benyttet i flere straffebud i straffeloven kapittel 8, nærmere bestemt i §§ 90, 93 og 97 b. I tillegg er begrepet av betydning for rekkevidden av straffeloven §§ 91 og 94. Det nærmere innholdet av begrepet er ikke helt avklart, og det behøver nødvendigvis ikke å ha den samme betydning i samtlige bestemmelser”.

---

¹⁷ NOU 2003:18 side 3.2.1.3

Det siste som foreligger av uttalelser rundt hensynet til rikets sikkerhet er uttalelser fra utvalget til ny utlendingslov.¹⁸ Ny utlendingslov, NOU 2004:20. På side 350-351 er begrepet gitt dette innholdet:

”Som nevnt er det ikke gitt at begrepet rikets sikkerhet har det samme innhold i alle sammenhenger hvor det anvendes i lovgivningen. Begrepet må også tolkes i lys av den generelle samfunnsutviklingen og endringer i det internasjonale trusselbildet. Fra hovedsakelig å være rettet mot fare for militær maktbruk og angrep, utlevering av opplysninger om statshemmeligheter (opplysninger som kunne skade statsorganene), har den internasjonale samfunnsutviklingen aktualisert andre sider ved begrepet. Faren for terrorangrep nevnes særskilt. Trusler mot grunnleggende nasjonale interesser som infrastruktur, strømforsyning, transportanlegg mv., nasjonale økonomiske interesser som oljevirkksomhet og bankvesen mv., vil ved siden av militære mål, opplysninger om forsvarsevne mv. og trusler mot de sentrale statsorganene, kunne omfattes av begrepet. Begrepet kan også omfatte trusler mot utenlandske interesser i Norge”.

4.4.3 Kravet om at hensynet til rikets sikkerhet gjør utvisning ”nødvendig”

Etter utlendingslovens utvisningsbestemmelser er det et krav om at hensynet til rikets sikkerhet gjør utvisning ”nødvendig”. Hva ligger i dette? Det legges til grunn både av UNE og Kommunal- og regionaldepartementet at vilkåret innebærer at rikets sikkerhet må bli påvirket av at den aktuelle personen befinner seg i Norge. Det må imidlertid anses som tilstrekkelig at personen bidrar til trusselen mot rikets sikkerhet på en eller annen måte, slik at det ikke kreves at personen alene representerer en slik trussel.

---

¹⁸ NOU 2004:20, pkt 13.5.1

Imidlertid er det en nær sammenheng mellom ”hensynet til rikets sikkerhet” og om utvisning er ”nødvendig”. Utgjør ikke utlendingen noen fare for rikets sikkerhet taler gode grunner for at det heller ikke er nødvendig å utvise vedkommende.

4.5 Nærmere om faren for rikets sikkerhet på grunn av terror

Til tross for en begrenset internasjonal terrortrussel mot Norge kan noen utviklingstrekk, forhold og situasjoner bidra til at trusselbildet blir mer alvorlig og aktualisere sårbarheter i det norske samfunn. Noen av faktorene er knyttet til langsiktige og vedvarende endringer, mens andre er mer situasjonelle og kan føre til en akutt, men kortsiktig økning av trusselen.¹⁹

Her må det tegnes et skille mellom de terrorhandlinger som kan være en fare for rikets sikkerhet og de som ikke er det, jfr. ”gjør det nødvendig”. Det kan godt tenkes at enkelte bare ønsker å skape frykt i og ramme den sivile befolkningen, skade nasjonal infrastruktur og lignende²⁰. Dermed er det ingen automatikk i at de handlinger utlendinger er antatt å kunne gjøre vil være en fare for sikkerheten i Norge. Trengs det da konkrete holdepunkter for at en utlending vil begår terrorhandlinger i landet? Nei, det er ikke nødvendig. Bestemmelsen er forebyggende. Hvis det finnes *muligheter* for at utlendingen vil komme til å utføre terrorhandlinger som truer sikkerheten er dette tilstrekkelig til å vurdere om vedkommende bør utvises.

Jeg viser igjen til det som er nevnt i pkt. 4.3. om at man her står overfor en vurdering som ikke nødvendigvis bygger på de spesifikke handlinger, men hva man antar kan skje, det være seg ytringer, tidligere handlinger m.m.

---

¹⁹ <http://www.nupi.no/IPS/filestore/673/pdf>

²⁰ NOU 2004:20, pkt. 13.5.4.1

Norge har et ansvar for ikke å bidra til finansiering, rekruttering eller planlegging av terror, eller innhenting av informasjon i forhold til terror.²¹ De norske myndigheter har altså et ansvar for å slå ned på all aktivitet som kan føre til terrorhandlinger. Så lenge det foreligger indisier om at utlendinger har noe med terrorvirksomhet å gjøre i en eller annen forstand vil dette være tilstrekkelig til å kunne utvise.

FNs Sikkerhetsråds resolusjon 1373 punkt 2 bokstav c påbyr statene å sørge for at statene ikke utgjør eller tilbyr trygt tilholdssted for personer som finansierer, planlegger, støtter eller utfører terrorhandlinger eller som gir trygt tilholdssted til disse. I Ot.prp. nr. 61 (2201-2002)²² er det blant annet fremhevet at det bør fremgå klart av utlendingsloven at terrorister og personer med tilknytning til terrorisme kan utvises selv om aktiviteten ikke er rettet mot Norge og selv om de er dømt for forholdet. Det kan altså være tilstrekkelig for utvisning at vedkommende utlending planlegger terrorhandlinger andre steder enn Norge. Norske myndigheter vil jo også ha et ansvar for nordmenn som befinner seg i utlandet.

På den annen side viser det seg i mange tilfeller at målene for terrorhandlinger ikke er tilfeldige. Ofte dreier det seg om årsaker som kan knyttes til opprør blant religiøse og politiske grupper, grupper som holder til i visse områder. Dette vil medføre at ikke et hvert sted i verden vil være terrormål for de enkelte terroristene. Det vil likevel ofte være helt umulig å vite dette med sikkerhet.

I straffelovskommisjonens delutredning²³ hevdes det at trusselsituasjonen i samfunnet har økt, og at det er det som er grunnlaget for utvalgets arbeid. Truslene mot rikets sikkerhet er i dag i hovedsak knyttet til terrorisme og etterretningsvirksomhet. Det merkes både nasjonalt og internasjonalt at terrorhandlinger og frykten for slik terror har blitt atskillig mer utpreget.

---

²¹ Møte Solberg, 15.2.2006

²² Ot.prp. nr 61 (2001-2002)

²³ NOU 2003:18 pkt 6.1.1

St.meld. nr 17 (2001-2002) behandler også den økende grad av uoversiktligheit og trusler som herjer i verdenssamfunnet. Det sies på side 26:

”Vi står overfor et bredere og mer diffust trusselbilde enn tidligere, kjennetegnet av glidende overganger mellom det nasjonale og det internasjonale, og mellom fred, krise, væpnet konflikt og krig. Norge kan i økende grad bli trukket inn i konflikter i den lavere delen av krisespekteret, og vi kan bli trukket inn i konflikter på en indirekte måte. I sum er de potensielle truslene som vi står overfor som en del av en mer global verden ikke blitt borte – de er flere og mer uoversiktlige.”

I samme stortingsmelding gis det uttrykk for at terrorangrepet 11. september 2001, som ble ansett som et væpnet angrep i henhold til FN-pakten og NATO-pakten, gir ”varsel om hvilke trusler man kan komme til å stå overfor i fremtiden.” Terrorhandlingen viser også hvilket omfang slike handlinger kan ha. Terrorhandlingen resulterte i mange skadde og døde. Samtidig ble store deler av USAs befolkning på en eller annen måte berørt av den. Det er ingen grunn til å tro at lignende tilfeller ikke kan forekomme i vårt land.

I forhold til om terror som aksjonsform er en fare for rikets sikkerhet kan det altså omfatte mer enn den konkrete handlingen. Dette viser at Norge står overfor viktige utfordringer i forholdt til hva som har koblinger til terrorvirksomhet.

Man skal også ha for øyet at grupper og personer som fryktes å drive terrorvirksomhet svært ofte har tilknytning til ekstreme fundamentalistiske grupper, også knyttet til religiøs fundamentalisme.²⁴ Slike har en sterk tro på egen ideologi og religion, og er villig til å gå relativt langt for å nå sine mål, det de kjemper for. En slik mentalitet og tankegang vil kunne gi norske myndigheter grunn til bekymring, til tross for at man ikke har sikre holdepunkter for at virksomheten foregår i Norge. I forlengelsen av dette må man også ta

---

²⁴ <http://no.wikipedia.org/wiki/Fundamentalist>

på alvor det faktum at personer som befinner seg i Norge indirekte kan bidra til terrorhandlinger andre steder.

4.6 Samfunnssikkerheten i Norge i dag

Terrorangrepet i Madrid 11. mars 2004, som drepte 190 personer og skadet omlag 1800, viste at også europeiske land er mål for internasjonal terrorisme. Som følge av effektive, forebyggende metoder og et meget bredt internasjonalt sikkerhetssamarbeid, har imidlertid en rekke planlagte terroraksjoner i Europa blitt avverget det siste året. Det er først og fremst grupper med en ekstrem islamistisk ideologi som har stått bak de gjennomførte eller planlagte aksjonene, og disse miljøene utgjør for tiden den største trusselen mot vestlige land og interesser.

Også norske interesser er på ulike måter berørt av internasjonal terrorisme. Truslene fra Al-Qaidas nestleder Ayman al-Zawahiri i mai 2003 og oktober 2004 rettet seg direkte mot Norge og norske interesser i utlandet. Norske interesser vil derfor bli oppfattet som legitime mål av ekstreme islamister. Flere norske ambassader har de to siste årene vært midlertidig stengt etter terrortrusler.

Ettersom Norge allerede er truet av Al-Qaida ved to anledninger, og Norge fortsatt deltar internasjonalt i kampen mot terrorisme, kan PST ikke utelukke at det vil komme nye alvorlige trusler mot Norge i tiden fremme²⁵. Også her i landet er det personer som støtter terroristers bruk av vold og som sympatiserer med ekstreme islamistiske grupper. Det er også sannsynlig at personer i Norge har bidratt til finansiering av, eller annen form for støtte til slike grupper. En annen stor utfordring knyttet til forebyggende kontraterrorarbeid er de mange asylsøkere som ankommer landet uten identitetspapirer, så vel som personer med ukjent identitet som oppholder seg ulovlig i Norge.

---

²⁵ <http://www.pst.politiet.no>, trusselvurdering 2005

PST vurderer trusselbildet som uendret for norske interesser i Norge. Trusselnivået opprettholdes på moderat nivå. PST vurderer kontinuerlig trusselen mot Norge. I dette arbeidet har PST kontakt med nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere. Informasjonen PST får tilgang til, bearbeides og analyseres for bruk i trusselvurderinger.

I straffelovskommisjonens delutredning VIII er det foretatt en grundig gjennomgang av betydningen av terror i forhold til samfunnsbildet.²⁶ Norge har, som kjent, ikke opplevd terroranslag som omfattes av definisjonen i straffeloven § 147a²⁷, det vil si handlinger som er begått med det forsett å alvorlig forstyrre en funksjon av grunnleggende betydning i samfunnet, å skape alvorlig frykt i befolkningen eller å tvinge norske myndigheter til å gjøre, tåle eller unnlate noe av vesentlig betydning for landet.

4.7 Forholdsmessighetsvurderingen

I tillegg til at de objektive vilkår for å bli utvist må være oppfylt, er utgangspunktet at det også skal foretas en subjektiv vurdering av om utlendingen kan utvises. Vedtak om utvisning kan etter § 29 første ledd bokstav a, b, c, e og f ikke fattes dersom det i betraktning av forholdets alvor og utlendingens tilknytning til riket vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmene, jfr. § 29 annet ledd, jfr. også §§ 30 tredje ledd og 58 femte ledd. Utvisning av utlendinger etter bokstav d i bestemmelsen kan imidlertid, etter ordlyden, foretas uavhengig av om det fremstår som et uforholdsmessig tiltak, jfr. §§ 29 annet ledd og § 30 tredje ledd.

Til tross for at det ikke oppstilles noen plikt til å vurdere forholdsmessigheten når det gjelder utlendinger som utgjør en fare for rikets sikkerhet, fremgår det likevel av forarbeidene til loven at det ikke var meningen å utelukke en forholdsmessighetsvurdering i

---

²⁶ NOU 2003:18 pkt 6.1.3.2

²⁷ Straffeloven av 22. mai 1902

disse tilfellene, men at man ønske å stå ”noe friere” i denne type saker²⁸. Utvalget til ny utlendingslov sier imidlertid at det ikke er noen grunn til at det ikke skal gjelde en plikt til å vurdere forholdsmessigheten av et utvisningsvedtak også i de tilfeller hvor utvisningen har sitt grunnlag i hensynet til rikets sikkerhet, eller grunnleggende nasjonale interesser, som utvalget foreslår som nytt begrep²⁹. Dette begrunnes i at et utvisningsvedtak må innebære et svært alvorlig inngrep dersom det skal kunne anses uforholdsmessig i forhold til å ivareta hensynet til grunnleggende nasjonale interesser, for en utvisning vil alltid innebære et inngrep i en persons privatliv. I tillegg vil det også gjelde enkelte absolutte skranker mot utvisning, jfr. Norges internasjonale forpliktelser. Et så alvorlig inngrep som utvisning fordrer naturlig nok at man bør foreta en bred vurdering i hvert enkelt tilfelle. Generelt kan det likevel sies at jo grovere lovbrudd utlendingen begår, jo mer skal det til for at inngrepet anses som uforholdsmessig.

Når det gjelder momentene som gjør seg gjeldende ved en slik vurdering har jeg i all hovedsak brukt en generell undersøkelse om utvisning gjort av Hansen/Bolstad³⁰. Der jeg finner det naturlig vil jeg henvise mer spesifikt.

4.7.1 Utlendingens tilknytning til riket

Det skal betydelig mindre til for å utvise en utlending uten noen annen form for tilknytning til riket enn et kortvarig ferieopphold her, enn en utlending som har vært bosatt i Norge mesteparten av sitt liv, og som har etablert seg her med familie og arbeidsforhold. Loven selv gir jo fullstendig vern mot utvisning for utlendinger som er født i Norge og som senere uavbrutt har hatt opphold i landet, jfr. utl. § 30 første ledd.

---

²⁸ Ot.prp. nr. 51 (2003-2004)

²⁹ NOU 2004:20, pkt 12.3.3.8

³⁰ Hansen/Bolstad 2001

Botid

Generelt er tendensen at jo lenger man har bodd i Norge jo større indikasjon er det på at man også har en sterk tilknytning til landet, som vil kunne gjøre utvisningen uforholdsmessig. Jeg viser også til at man etter syv år i Norge, som utgangspunkt, kan søke om norsk statsborgerskap, jfr. riksborgarrettslova³¹ § 6. Norsk statsborgerskap vil gi beskyttelse mot utvisning fra riket etter utlendingslovens regler.

Undersøkelsen viser at botidsprinsippet likevel ikke gjelder ubetinget. I en sak hvor utlendingen hadde bodd i Norge i over 20 år uttalte UDI³²:

”Sett hen til de pådømte forholds særlige alvorlige karakter finner
Utlendingsdirektoratet likevel ikke å kunne tillegge utlendingens oppholdstid og
familietilknytning til Norge avgjørende vekt.”

Er det rettferdig at lang botid i Norge skal gi en ekstraordinær beskyttelse for utlendingen? På den annen side; er det riktig at utlendinger som har kommet til Norge i ung alder kan trues med utvisning? Hvis utlendinger har vokst opp i Norge, og tilegnet seg norske normer og regler, er det da riktig at norske myndigheter fraskriver seg ansvaret for disse personene hvis de bryter utlendingslovens regler, eller andre regler for øvrig?

Ankomstalder

Er norske myndigheter mer tilbøyelig til å la utlendingen bli i Norge hvis utlendingen kom som ung? Reelle hensyn taler for at jo yngre vedkommende har vært ved ankomst til Norge

---

³¹ Lov av 8. desember 1950 nr 3 om norsk riksborgarrett (riksborgarrettslova)

³² Hansen/Bolstad 2001, pkt 5.5.2

jo større er sjansene for å få bli. Etter hvert som alderen ved ankomst stiger kan tilknytningen neppe tillegges tilsvarende vekt. I Rt. 1996, s. 551 uttaler førstvoterende:

”Tilknytningen vil i alminnelighet være svakere for en utlending som har fått bosettingstillatelse her i landet i voksen alder enn for en utlending som kom til landet mens han var barn og har bodd her siden. I praksis vil man selvsagt møte alle former for overgangstilfeller her. For en utlending som har fått besettingstillatelse i voksen alder, kan hans personlige tilknytning til landet normalt ikke komme i betraktning med noen særlig styrke når han har begått alvorlige forbrytelser.”

Integrering

Har det noe å si for avgjørelsene til utlendingsmyndighetene i hvilken grad utlendingene har blitt integrert i det norske samfunn? Ordlyden i utlendingsloven §§ 29, 30 og 58 ”tilknytning til riket”, indikerer at integrasjonsvurderinger er relevante.³³ Her kan mange faktorer spille inn. I forarbeidene til utlendingsloven står det³⁴

”Etter departementets syn er det ikke bare botiden som gir uttrykk for tilknytning. Ekteskap eller annen familietilknytning, integrasjon i arbeids- og samfunnsliv kan være vel så viktige momenter som selve botiden.”

Det er åpenbart at integrasjonsvurderinger er relevante i utvisningssammenheng. En slik vurdering vil være viktig også for utlendingens familiemedlemmer, om en utvisning vil være et uforholdsmessig tiltak i forhold til dem.

Typisk illustrerte sakene at kriminell løpebane viste at man ikke var godt integrert i det norske samfunn, av den grunn at man ikke greide å overholde norske regler. Skolegang og

---

³³ Hansen/Bolstad 2001, pkt 5.7.2

³⁴ Ot.prp.nr 46 (1986-1987), pkt 5.4.4

fast arbeid viste imidlertid at vedkommende var godt integrert, og at det dermed lettere ble ansett som et uforholdsmessig tiltak å utvise utlendingen.

Mange av personene som er en del av terrornettverket er ofte svært ressurssterke personer med en god utdanning og et godt nettverk rundt seg. Jeg tror derfor ikke at graden av integrering er noe som har avgjørende betydning i slike tilfeller. Terrorister evner å utøve slik virksomhet også like etter ankomst.

4.7.2 Hensynet til utlendingens familieforhold

Det forhold at et vedtak om utvisning får konsekvenser for familielivet til utlendingen, vil være regelen snarere enn unntaket. Familien vil i en del tilfeller bli splittet som følge av utvisningen, idet familien ikke vil eller ikke kan følge den utviste. Slike forhold alene gir ikke grunnlag for å vurdere utvisning som et uforholdsmessig tiltak. Det må kreves at familien blir utsatt for uvanlig store belastninger.³⁵ Dette er slått fast i rettspraksis. Spørsmålet er dernest om kravet er like strengt i de tilfellene hvor utlendingen utvises etter bokstav d i § 29. Jeg viser også til EMK art 8 og Barnekonvensjonen art. 3,9 og 10 som setter visse skranker mot utvisning. Konvensjonene skal jeg behandle nærmere i kapittel 5.2.

Samlivspartner

Partneren kan ha betydning på to ulike måter. Den ene er samlivspartneren som tilknytningsmoment. En ektefelle eller samboer bosatt i Norge kan føre til at en utvisning er et uforholdsmessig tiltak for utlendingen selv. Den andre måten samlivspartneren kan ha betydning på er gjennom hensynet til partneren, slik at utvisningen blir et uforholdsmessig tiltak overfor denne. Dette vil gjerne være to sider av samme sak.

---

³⁵ Bunæs, Kvigne, Vandvik 2003, pkt 13.8.5

Dersom den utviste etablerer familie etter at han var kjent med at han kom til å bli utvist eller visste at det var en fare for å bli utvist, har han og samlivspartneren ikke en berettiget forventning om å kunne ha et etablert familieliv i riket. Tilknytningsmomentet vil i så henseende ikke veie like tungt.

I mange saker argumenterte myndighetene for at en utvisning i seg selv ikke ville føre til familiesplittelse. Bakgrunnen for denne argumentasjonen var at det i mange tilfeller var *mulig* for familien å flytte til utvisningslandet, slik at en eventuell familiesplittelse var familiens eget valg, og ikke en konsekvens av myndighetenes vedtak. EMK art. 8 verner retten til familieliv, og vil kunne være relevant i en slik vurdering.

I en dom fra Høyesterett³⁶ der spørsmålet om utvisning krenket retten til familieliv etter EMK art. 8 uttalte førstvoterende:

”Det som gjør seg gjeldende med størst styrke er As rett til familieliv, og særlig hans familiemedlemmers rett til familieliv med ham. Jeg legger i denne sammenheng ikke vekt på at det er mulig for familiemedlemmene å følge ham til hans hjemland. Det må legges til grunn at familien kan bli splittet når utvisningen iverksettes.”

Det som særpreger tilfellene hvor man skal ta hensyn til samlivspartner er at uavhengig av hva utlendingen utvises for vil situasjonen bli den samme. Om utlendingen har gjort seg skyldig i naskeri, har drept noen eller er en fare for rikets sikkerhet vil utvisningen oppleves som like inngripende for samlivspartneren. Momentet kan likevel ikke være avgjørende. Utvisning av terrormistenkte som forebyggende sikkerhetstiltak mot terror må veie tyngre enn hensynet til ektefellen, uansett hvor inngripende vedtaket kan føles.

---

³⁶ Rt.1996:551

Barn bosatt i Norge

I likhet med samlivspartner møter man den samme problematikken her. Kanskje også i enda større grad. Det vil oppleves like inngripende for barnet uansett hvilke brudd på utlendingslovgivningen som resulterer i utvisning. Om det er terrorvirksomhet eller underslag vil oppleves likegyldig for de barna det rammer.

Justisdepartementet har i sine retningslinjer sagt at ”utlendinger med barn i Norge i utgangspunktet ikke skal utvises med varig innreiseforbud.”³⁷ § 29 i utlendingsloven gir ikke myndighetene noen plikt til å vise ut utlendinger, kun en rett, og åpner følgelig for at norske myndigheter står relativt fritt i sin vurdering. Dette er likevel kun et utgangspunkt.

I en sak ble det uttalt³⁸:

”For selv om klageren har tre barn i riket, og en utvisning vil begrense klagerens mulighet for samvær med barna i fremtiden, er det Utlendingsdirektoratets vurdering at de formål vedtaket skal ivareta er så tungtveiende, at en utvisning ikke er å anse som et uforholdsmessig tiltak. Det vises i den sammenheng til de pådømte forholds alvorlige karakter og høye strafferamme, samt at det må antas at det foreligger fare for gjentakelse.”

I flere utvisningssaker har det blitt vist til FNs barnekonvensjon. Dette skal jeg komme nærmere tilbake til ved behandlingen av Norges folkerettslige forpliktelser.

Veier hensynet til riket tyngre enn samvær med barna? Dette avhenger jo helt av hvor stor man anser terrorfaren for å være, eller tilknytningen til terrorvirksomhet i sin helhet.

---

³⁷ Justisdepartementets retningslinjer. *Utvisninger av utlendinger med barn i Norge*.

³⁸ Hansen/Bolstad 2001, pkt 5.3.3.3

4.7.3 Andre forhold knyttet til utlendingen selv

Helse

Det er ikke tvilsomt at et utvisningsvedtak, eller andre sanksjoner etter utlendingsloven, vil kunne få alvorlige konsekvenser for en persons psykiske helse.³⁹ Det kan også tenkes at dårlig helse stammer fra traumatiske opplevelser eller hendelser tidligere i livet. Jeg viser igjen til den omstendighet at terrorister eller antatte terrorister stort sett har vist seg som ressurssterke personer som jo vil kunne komme til å takle utvisning bedre enn mange andre.

Noe som kanskje kan være mer relevant i slike tilfeller er om ektefellens eller andre familiemedlemmers helse er dårlig, og at dette kan tale for at utlendingen burde få bli. Det må likevel kreves et visst omfang.

Prevensjonseffekten

Allmennprevensjon blir i utgangspunktet brukt som begrunnelse for straff. Hensikten er å hindre at andre begår straffbare handlinger. Utvisning blir ikke ansett som straff. Likevel begrunnes også utvisning med denne type prevensjon.⁴⁰ Dette gir en god pekepinn på at det gir konsekvenser for en utlending å ikke rette seg etter de norske regler.

I volds- og særlig narkotikasaker var det i særlig stor grad vist til allmennprevensjon. Dette gir helt klart et signal til utlendinger om at uønsket adferd ikke aksepteres og får negative følger.

---

³⁹ Hansen/Bolstad 2001, pkt. 5.4.2

⁴⁰ Hansen/Bolstad 2001, pkt. 5.8.3

For å unngå kriminalitet er det, etter min mening, viktig at myndighetene kan utvise utlendinger som gjentatte ganger viser at de ikke har den nødvendige respekt for norske lover og regler. Dette bør så absolutt gjelde også for de som utgjør en del av en stadig økende terrorvirksomhet.

4.8 Det strafferettslige og det straffeprosessuelle aspektet

Kan de strafferettslige og de straffeprosessuelle prinsippene ha noe å si i disse utvisningstilfellene?

Er det nødvendig at frykten for rikets sikkerhet må forankres i konkrete, straffbare handlinger begått av utlendingen? Det kreves, som tidligere nevnt, ikke at utlendingen har begått noen straffbare handlinger, jfr. også uttalelsene ovenfor om at formålet med utvisning er å forebygge fremtidige handlinger som kan sette rikets sikkerhet i fare.

I henhold til de strafferettslige prinsipper; må det foreligge objektive holdepunkter for de forhold som leder til frykten for skade på rikets sikkerhet? Utvisning er et sivilrettslig forvaltningsvedtak, hvor strafferettens krav om bevis for domfellelse ikke kan ha overføringsverdi.

Kan det trekkes slutninger fra rekkevidden av uttrykket "rikets sikkerhet" i en strafferettslig sammenheng til rekkevidden etter utlendingsloven? Ot.prp. nr 17 (1998-1999)⁴¹ sier noe om dette:

"Hensynet til rikets sikkerhet kan komme inn ved ulike forhold/handlinger. Det har ikke samme innhold i alle lover der det er gitt bestemmelser som omhandler rikets sikkerhet. F

---

⁴¹ Ot.prp. nr. 17 (1998-1999), side 17

eks må det antas at begrepet har en snevrere rekkevidde i en strafferettslig sammenheng enn etter utlendingsloven...”

Uavhengig av § 29 første ledd bokstav d vil man uansett ha de strafferettslige reglene som kan benyttes. Utlending som er straffet for overtredelse av straffeloven §§ 147a eller 147b vil kunne utvises i medhold av utlendingsloven § 29 første ledd bokstav c og § 30 annet ledd bokstav b om utvisning på grunn av ilagt straff. Dette utvisningsgrunnlaget ble imidlertid ikke ansett tilstrekkelig for å oppfylle forpliktelsene i FNs sikkerhetsråds resolusjon 1373 punkt 2 bokstav c. Resolusjonen påbyr statene å sørge for at staten ikke utgjør eller tilbyr trygt tilholdssted for personer som finansierer, planlegger, støtter eller utfører terrorhandlinger eller som gir trygt tilholdssted til disse. Derfor ble § 29 første ledd bokstav e og § 30 annet ledd bokstav c vedtatt ved lov 28.6.2002 nr. 54. Bestemmelsene gir grunnlag for å utvise utlendingen uten at han er straffet for overtredelse av straffelovens bestemmelser om terrorisme. Det er heller ikke nødvendig å konstatere straffansvar. Ifølge bestemmelsen er det tilstrekkelig at den objektive gjerningsbeskrivelsen er overtrådt. Her kan det dras en parallell til strafferetten hvor man skiller mellom straffri forberedelse, det straffbare forsøk og den fullbyrdede forbrytelse⁴².

Kan man eventuelt se den straffrie forberedelse som det som faller inn under § 29 første ledd bokstav d i forhold til planlegging og forberedelse av terrorhandlinger? For å bli straffet etter straffelovens §§ 147a og 147b må man da ha i så fall ha gått over i det som kalles det straffbare forsøk, jfr. strl. § 49.⁴³ Bestemmelsen sier at straffbart forsøk foreligger når en forbrytelse ikke er fullført, men det er foretatt handling, ”hvored dens Udførelse tilsigtedes paabegyndt.”

---

⁴² Andenæs 2004, Kap 33

⁴³ Lov av 22. mai. Nr. 10. av 1902, Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven)

5 Internasjonale forpliktelser. Vernet mot utendelse

5.1 Norsk rett

For det første finnes det et returforbud i utlendingsloven, jfr. § 15. Bestemmelsens første ledd sier at:

”Utlending må ikke i medhold av loven sendes til noe område der utlendingen kan frykte forfølgelse som kan begrunne anerkjennelse som flykting eller ikke vil være trygg mot å bli sendt videre til slikt område. Tilsvarende vern skal gjelde utlending som av liknende grunner som angitt i flyktningdefinisjonen står i en nærliggende fare for å miste livet eller bli utsatt for en umenneskelig behandling.”

Når det gjelder personer som truer rikets sikkerhet gjelder det et unntak fra denne regelen i tredje ledd:

”Vernet etter første ledd gjelder ikke utlending som med rimelig grunn anses som en fare for rikets sikkerhet eller som har fått endelig dom for en særlig alvorlig forbrytelse og som av denne grunn utgjør en fare for samfunnet. Vernet gjelder heller ikke når det foreligger omstendigheter som angitt i flyktningkonvensjonen art. 1F.”⁴⁴

---

⁴⁴ Flyktningkonvensjonen av 28.7.1951

5.2 Menneskerettighetskonvensjonene

Etter menneskerettsloven, lov av 21. mai 1999, gjelder EMK som norsk lov, jfr. § 2. Loven ble vedtatt fordi man ønsket at sentrale menneskerettigheter skulle inkorporeres i norsk rett. Formålet er å styrke menneskerettighetenes stilling i norsk rett. Lovens § 3 sier at konvensjonene med de tilhørende protokoller ved motstrid skal gå foran annen lovgivning. Dette vil i klartekst si at Norge har plikt til å følge de rettighetene som følger av disse konvensjonene.

I hvilken grad det foreligger motstrid avhenger av en tolkning av norske rettskildefaktorer, og de krav de ulike konvensjonene stiller. Praksis viser at eventuell motstrid mellom en inkorporert konvensjonsbestemmelse og annen norsk rett, ikke kan løses ved hjelp av et generelt prinsipp, men må bero på en nærmere tolkning av de aktuelle rettsregler.⁴⁵

Utgangspunktet er at den alminnelige folkerett ikke gir noen rett til adgang og opphold i fremmed land.⁴⁶ Heller ikke menneskerettighetskonvensjonene har uttrykkelige regler om dette, eller om forbud mot utsendelse. Disse prinsipper avgjøres følgelig av den enkelte stat.

5.2.1 EMK artikkel 3

EMK opererer ikke med noe flyktningbegrep, og pålegger ikke statene noen plikt til å gi asyl eller opphold.⁴⁷ Konvensjonen har imidlertid en bestemmelse i artikkel 3 som fastsetter at ”ingen må utsettes for tortur eller umenneskelig eller fornedrende behandling

---

⁴⁵ Rt 2000, 996

⁴⁶ Møse 2002, pkt. 10.4

⁴⁷ NOU 2004:20. pkt. 4.3.3.1

eller straff.⁴⁸ Den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter, art. 7, har en tilsvarende bestemmelse som artikkel 3 i EMK. Konvensjonens artikkel 3 fastsetter at ingen må "utsettes for tortur eller for grusom behandling eller straff. I særdeleshet må ingen, uten sitt frie samtykke, utsettes for medisinske eller vitenskapelige eksperimenter." FNs konvensjon mot tortur⁴⁹ (torturkonvensjonen) sier noe av det samme, og fastslår i artikkel 3(1) at ingen traktatparter skal utvise, returnere eller utlevere en person til et annet land hvor det er grunn til å tro at vedkommende vil stå i fare for å bli utsatt for tortur.

Bestemmelsen i EMK art 3 gjelder enhver, og ikke bare flyktninger som risikerer forfølgelse av grunner som følger av flyktningkonvensjonen art. 1.⁵⁰ Gjennom praksis fra Den europeiske menneskerettsdomstol (Menneskerettsdomstolen) er det fastslått at EMK artikkel 3 ikke bare er forpliktende i forhold til statenes handlinger på eget territorium, men at bestemmelsen også har såkalt ekstraterritoriell virkning.⁵¹ Dette innebærer at statene er forpliktet til å avstå fra å returnere noen til et land eller område hvor de vil risikere å bli utsatt for slike overgrep som EMK artikkel 3 forbyr.

Anvendelsesområdet for artikkel 3 er helt generelt i den forstand at det ikke er nødvendig å påvise noen spesiell grunn til at man risikerer å bli utsatt for krenkelse for å kunne påberope seg vernet etter bestemmelsen. Også den som risikerer tortur eller umenneskelig eller nedverdiggende behandling i forbindelse med ellers lovmessig straffeforfølgning i hjemlandet, vil derfor kunne påberope seg det ekstraterritoriale vernet.

Videre følger det av praksis at det heller ikke er et krav om at det er myndighetene i returlandet som står bak trusselen om overgrep, eller at de kan gjøres folkerettslig ansvarlig for de potensielle overgrepene⁵². Dette vil altså si at også private aktørers trusler mot

---

⁴⁸ Den europeiske menneskerettskonvensjonen med protokoller av 21. mai 1999

⁴⁹ Torturkonvensjonen, 10.12.1984

⁵⁰ Flyktningkonvensjonen av 28. juli 1951

⁵¹ NOU 2004:20, pkt 6.4.2.2

⁵² H.L.R mot Frankrike (1997), Appl. no. 14573/94, para 40

terrorister er tilstrekkelig til krav på vern etter bestemmelsen. Hva trusselen har sitt grunnlag i vil også være uten betydning, og er fastsatt i den samme dommen.

Kommisjonen har hatt svært mange saker hvor utlendinger gjorde gjeldende at det ville være i strid med art. 3 å returnere dem. Den første saken for Domstolen var *Soering v. UK*, A 161 (1989), som gjaldt nettopp utlevering. Domstolen fastslo først at konvensjonen ikke inneholder noen rett til ikke å bli utlevert. Men en beslutning om utlevering kan være i strid med art 3. Forutsetningen er imidlertid ifølge Domstolen at det må være en "reell risiko" for at den som utleveres, vil bli behandlet i strid med bestemmelsen i mottaksstaten.

Domstolene påpeker også at vurderingen for om det foreligger en reell risiko for behandling i strid med art 3 i hovedsak må skje på grunnlag av de opplysninger som foreligger på vedtakstidspunktet. Senere forhold kan imidlertid også tas i betraktning.⁵³

Hvilket alvor må så handlingen ha for å utgjøre en krenkelse etter art. 3? Når det gjelder både beviskravet og kravet til risiko formulerer Menneskerettsdomstolen dette normalt som et krav om at:

"substantial grounds have been shown for believing that the persons in question, if deported, would face a real risk of being subjected to treatment contrary to Article 3 in the receiving country."⁵⁴

Om det er grunn til å tro at terroristen vil utsettes for umenneskelig behandling vil kunne være vanskelig å bevise. Dreier det seg i det hele tatt om reelle trusler? Nettopp dette vil kanskje være enda mer problematisk å bevise i forhold til private aktører.

I tillegg er det ikke utenkelig at den som vurderes utvist på grunn av terrorfare bruker alle tenkelige midler på å overbevise myndighetene om at overgrep vil forekomme ved retur. I

---

⁵³ Cruz Varas mfl. v. Sverige, A 201 (1991)

⁵⁴ Ahmed mot Østerrike (25964/94)

så måte vil det være helt avgjørende for utlendingsmyndighetene å finne ut hva som er de faktiske opplysningene i saken, og ikke la seg lure av utlendingens overbevisningsteknikker.

5.2.1.1 Artikkelenes ekstraterritoriale virkning.

Spørsmålet er videre om det i ekstraterritoriell sammenheng gjelder et unntak fra vernet i EMK artikkel 3, i forhold til personer som truer rikets sikkerhet eller er mistenkt for terrorisme, og eventuelt er begjært utlevert av en annen stat.⁵⁵ I henhold til EMK artikkel 15 nr. 2 tilhører EMK artikkel 3 de ufravikelige rettighetene i konvensjonen.

I saken *Chahal mot UK* (1996), som gjaldt utvisning av terrorist, fastslo Menneskerettsdomstolen under dissens 12-7 at EMK artikkel 3 er ufravikelig også i ekstraterritoriell sammenheng.⁵⁶ Menneskerettsdomstolen understreket at artikkel 3 gir uttrykk for en av de mest grunnleggende verdier i et demokratisk samfunn og at bestemmelsen setter et absolutt forbud mot tortur eller umenneskelig behandling eller straff, uavhengig av det potensielle offerets egne handlinger. Bestemmelsen åpner ikke for unntak, og det er heller ikke rom for å balansere risikoen for slike behandlinger mot grunnlaget for utsendelsen. Mindretallet i *Chahal*-saken tok til ordet for at det burde kunne foretas en avveining av risikoen for individet mot statens sikkerhetsbehov.

Forholdet til bestemmelsen i slike tilfeller er alt annet enn uproblematisk. Grunnene til at en utlending blir utvist fra riket kan være mange, og ha en ulik grad av alvorlighet. Dette vil åpenbart kunne medføre problemer i forhold til forbudet mot tortur. Artikkel 3 sier: ”Ingen må bli utsatt for tortur eller for umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff.” Konvensjonen har ingen gradering i forhold til i hvilke tilfeller noe kan bli ansett å

---

⁵⁵ NOU 2004:20, pkt 6.4.2.2

⁵⁶ Appl. no. 22414/93

stride mot denne artikkelen. Det er heller ingen adgang til å gjøre unntak i enkelttilfelle.⁵⁷ Reglene er absolutte.

Vi står her overfor kryssende hensyn som vanskelig kan forenes slik som nasjonal og internasjonal lovgivningen i praksis er forstått i dag. Utlendingsloven § 15 tredje ledd sier nettopp at utlendingen ikke har krav på vern i disse tilfellene, og strider helt klart mot det vern som art 3 gir. Skal utlendingen ha et større krav på vern enn hva den norske befolkningen som sådan har? I sin ytterste konsekvens kan dette bety at fordi utlendingen ikke kan sendes i retur vil befolkningen i Norge kunne bli skadet og/eller drept som følge av de handlinger utlendingen vil kunne utføre i landet. Det truer jo helt klart rettsvernet til de som befinner seg i Norge til enhver tid. Er ikke egne borgere viktige? Noe annet er at hvis en terrorist utvises vil han jo bli en trussel for borgerne i hjemlandet. Sånn sett blir det kun er forflytning av problemet.

At utlendingen er en åpenbar fare for rikets sikkerhet vil altså ikke kunne gjøre det lettere for utlendingsmyndighetene å utvise den da de må forholde seg til det EMD har uttalt. Det synes imidlertid merkelig at domstolen ikke er villig til å ta i betraktning den beskyttelse som folk for øvrig har i forhold til menneskerettigheter og nasjonale rettigheter. Etter min mening vitner det om en svakhet at EMD ikke er villig til å tolke bestemmelsen mindre strengt. Det kan være at man har utlendinger i Norge, eller i andre land, som er åpenbare trusler for rikets sikkerhet. Det kan foreligge meget klare indikasjoner på at terrorhandlinger vil bli begått. Man kan ikke straffe dem etter straffelovens bestemmelser, da de ikke ennå har gjort noe lovstridig. At vernet i art. 3 da skal medføre at dette ikke får konsekvenser mener jeg svekker folks tillit til myndighetene som kriminalitetsforebyggere.

I de saker hvor utlendingen er vedtatt utvist, men hvor vedkommende ikke blir utlevert før forholdene i hjemlandet blir ansett forsvarlig å reise tilbake til er også et problem og en

---

⁵⁷ Møse 2002, pkt. 10.1

side av samme sak. Dette viser helt klart hvor vanskelig rettssikkerhetsinstituttet er. Er da den øvrige befolkningen godt nok vernet? Gjennomføringen *er* et problem.

Andre land har forsøkt å gjøre noe med dette problemet⁵⁸. Storbritannia har flere saker hvor de har forsøkt å dempe menneskerettighetsfokuset noe til fordel for den beskyttelse egne borgere har krav på. I landet er det nå nitten stykker som sitter på internering fordi det er problematisk å utlevere dem. Det som vanskeliggjør dette er at mange av utlendingene står i opposisjon til eget regime. Myndighetene i landet prøver altså å kjempe for skillet, at det likevel skal være mulig å returnere utlendinger som er en fare for landet på en eller annen måte. I Canada finnes det noen saker der hensynet til egne borgere faktisk går foran utlendingens fare for tortur ved utlevering til hjemlandet.

5.2.2 EMK artikkel 8

Artikkel 8 i konvensjonen hjemler retten til privatliv, familieliv, hjem og korrespondanse. Retten til privatliv og til familieliv omfatter en rekke ulike forhold, mens retten til hjem og korrespondanse er mer konkrete.⁵⁹

Hva gjelder retten til privatliv har domstolen uttalt at begrepet er vidt og ikke kan defineres uttømmende. Det omfatter ikke bare den innerste sfære, men også i noen grad retten til å etablere og utvikle kontakt med andre mennesker.⁶⁰ Kjernen i artikkelen er den fysiske integriteten, og supplerer sånn sett artikkel 3. I motsetning til artikkel 3 er det ikke et krav at retten privatliv må over en viss terskel for at artikkel 8 skal kunne anvendes. Likevel, ikke ethvert tiltak som har negative virkninger for ens integritet faller inn under bestemmelsen.

---

⁵⁸ Møte Solberg, 15.2.2006

⁵⁹ Møse 2002, pkt 15.1

⁶⁰ Niemitz v. Tyskland, A 251-B (1992)

I Rt 1996, 551, hvor en utlending var blitt vedtatt utvist på grunn av ulovlig innførsel av narkotika, ble det fra den utviste parts side hevdet at vedtaket var i strid med retten til privatliv etter artikkelen fordi han ble berøvet de rettigheter som hadde knyttet seg til hans bosettingstillatelse i Norge. Det ble særlig vist til tap av pensjonsrettigheter og andre sosiale rettigheter som han hadde etter norsk lov.

De ytelser og ordninger man er sikret gjennom lovverket i Norge vil klart være mye bedre enn de ytelser mange andre land kan gi. Vil dette medføre en krenkelse av art 8 i konvensjonen? Skal den omstendighet at man har gode velferdsytelser i Norge medføre at selv en terrorist vanskeligere kan utvises fra Norge enn andre land?

Etter artikkel 8 har enhver rett til respekt for sitt familieliv. Familiebegrepet omfatter selvsagt forholdet mellom foreldre og barn. Både barn i og utenfor ekteskapet faller inn under bestemmelsen, hvilket ble klarlagt i en kjent prinsippsak, *Marckx v. Belgia*, A 31 (1979). Bestemmelsen gjelder også for ektefeller og samboere.⁶¹

Når det gjelder spørsmålet om den enkelte utvisning er ”nødvendig i et demokratisk samfunn” for å fremme de formål EMK art 8 (2) angir, viser jeg her til uttalelser gitt i en Høyesterettsdom.⁶²: ”... MRD har utviklet en rettssetning om at konvensjonsstatene for så vidt har en skjønnsmargin, en ”margin of appreciation”, i forhold til konvensjonen og konvensjonsorganene.”

Videre følger det av dommen:

”I ordet ”nødvendig” ligger etter konvensjonsorganenes praksis ikke mer enn at det må foreligge et vesentlig samfunnsmessig behov (”a pressing social need”) og at utvisningen er egnet til å fremme dette behovet. Jeg forstår ellers konvensjonsorganenes praksis slik at de ved anvendelsen av nødvendighetskriteriet

---

⁶¹ Johnston mfl. v. Irland, A 112 (1986)

⁶² Rt 1996, 551

i art 8 (2) i utvisningssaker ser etter om konvensjonsstaten har foretatt en balansert avveining av de hensyn som i det enkelte tilfelle taler for utvisning og hensynet til utlendingens og hans families rett til privatliv og familieliv etter art 8 (1).

Avgjørende er om utvisningen på det grunnlag den har, står i et rimelig forhold til de negative virkninger den har for privatliv og familieliv.”

Dette er en viktig sikkerhetsventil i de tilfeller hvor utvisning vil kunne splitte familien. Noe annet er det jo at familien står fritt til å reise tilbake til sitt hjemland. Dette er likevel ikke en uproblematisk vurdering. Hvis forholdene i hjemlandet er slik at det ikke er trygt eller ønskelig å reise tilbake kan dette være en meget vanskelig avgjørelse å ta. I svært mange tilfeller vil forholdene være betraktelig mye bedre i Norge enn i de land utlendingene kommer fra. Dette henger sammen med den omstendighet at elendige levekår har vært grunnen til at mange utlendinger har søkt om tillatelse om å være i Norge. Det er åpenbart at hvis landet er preget av krig og katastrofer er det kanskje en vanskeligere beslutning for myndighetene å utvise vedkommende enn om tilstandene i returlandet er gode, uavhengig av hva vedkommende blir utvist for. Etter mitt skjønn kan det likevel være vanskelig å finne gode argumenter for at hensynet til rikets sikkerhet ikke skal veie tyngre enn de ulempene samlivspartneren, eller for den del, den utviste selv, blir påført

5.2.3 Barnekonvensjonen

Barnekonvensjonen⁶³ er ment å beskytte barn. Den ble ratifisert av Norge i 1991 og gjelder således som norsk rett, jfr. menneskerettsloven § 2. Konvensjonen setter fokus på de spesielle behov som barn har.⁶⁴ Artikkel 3 i konvensjonen sier:

---

⁶³Barnekonvensjonen, November 20, 1989

⁶⁴Eide 2003, Smith, Kap XXXIV, pkt. 2

”Ved alle handlinger som vedrører barn og som foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal det først og fremst tas hensyn til hva som gavner barnet best.”

Konvensjonen oppstiller en rett til ikke å skilles fra foreldrene med mindre det er til barnets eget beste. De skal gis en ekstraordinær beskyttelse. EMK gir ingen tilsvarende beskyttelse av barn. Artikkel 8 som omfatter rett til familieliv og privatliv gir en mer generell beskyttelse. Artikkel 8 var primært ment å beskytte familier mot overgrep fra det offentlige, i tillegg til at den hadde betydning i forhold til krig og okkupasjon i forbindelse med annen verdenskrig.

Grunnen til at barn står i en så pass særegen stilling er at mange av dem ikke er i stand til å uttrykke egne rettigheter eller meninger. Dette kan være en stor utfordring i utvisningstilfellene. Som tidligere nevnt skal norsk lov stemme med de folkerettslige forpliktelser. Hva blir så følgene av at så ikke er tilfelle? Skal Barnekonvensjonen likevel gå foran de utlendingsrettslige reglene? For å vektlegge barnets rettigheter taler dette for at Barnekonvensjonen skal ha forrang. Men skal dette barnet være så beskyttet at den rettigheten går på bekostning av sikkerheten i Norge? Hvis barnet er godt integrert i det norske samfunn samtidig som den andre forelderen bor i Norge kan det bli vanskelig å finne gode grunner for at utlendingen ikke skal få bli. Spørsmålet er likevel om slike hensyn skal få foran den fare det eventuelt vil være å ha en antatt terrorist i landet. Det enkelte tilfelle må vurderes konkret og skjønnsmessig. Igjen støter man på det problemet at utvisningen uansett grunn vil føles meget inngripende for barna.

6 Krekarsaken

6.1 Saksgangen i utvisningsvedtaket

Najmuddin Faraj Ahmad alias Krekar og hans familie kom til Norge som overføringsflyktninger fra FN den 30.11.1991⁶⁵. Han ble av UDI anerkjent som flyktning og innvilget asylstatus i april 1992.

Krekar, som opprinnelig kommer fra Irak, ble i Utlendingsnemndas vedtak av 12.5.2005 besluttet utvist fra Norge og innmeldt i Schengen informasjonssystem (SIS), samt at det ble fattet vedtak om tilbakekall av asylstatus, reisebevis, bosettingstillatelse og tidligere arbeids- og oppholdstillatelse.

Utvisningsvedtaket er bygget på to uavhengige grunnlag. For det første er vedtaket bygget på at utvisning er nødvendig av hensyn til rikets sikkerhet, jfr. utlendingsloven § 29 første ledd bokstav d jfr. § 30 annet ledd bokstav a. I tillegg fant utlendingsmyndighetene ut at det var grunnlag for grove og /eller gjentatte brudd på utlendingsloven, jfr. utlendingsloven § 29 første ledd bokstav a.

Ved Utlendingsdirektoratets vedtak av 19.2.2003 ble det, etter instruks fra Kommunal- og regionaldepartementet, blant annet fattet vedtak om utvisning og innmelding i Schengen informasjonssystem. Vedtaket ble påklaget av saksøkeren den 23.3.2003.

---

⁶⁵ Dom Oslo Tingrett 27.9.2005

Fordi vedtaket trakk ut i tid tok saksøker ved advokat Brynjar Meling den 1.9.2004 ut stevning mot staten med påstand om at Utlendingsdirektoratets vedtak av 19.2.2003 skulle kjennes ugyldig. I tilsvarende 4.10.2004 tok staten v/Kommunal- og regionaldepartementet v/Regjeringsadvokaten v/advokat Tolle Stabell til motmæle.

Etter instruks fra Kommunal- og regionaldepartementet fattet Utlendingsnemnda den 12.5.2005 vedtak om at saksøkerens klage over Utlendingsdirektoratets vedtak av 19.2.2003 ikke ble tatt til følge. Imidlertid ble saksøkerens plikt til å forlate landet suspendert inntil videre, da departementet mente at forholdene i Irak var av en slik art at returvernet i EMK artikkel 3 var til hinder for utsendelse.

Saken ble pådømt i Oslo Tingrett 27.9.2005. Resultatet ble det samme som ved tidligere vedtak.

6.2 Bakgrunnen for utvisningsvedtaket

Najmuddin Ahmad Faraj alias Krekar ble født i 1956 i byen Sulaymaniyah i Irak. I løpet av ungdomstiden kom Krekar i kontakt med Muslimbrødrene – en internasjonal islamistisk bevegelse. Under oppveksten var KDP (Kurdistan Demokratiske parti) et viktig parti i Krekars distrikt. På 80-tallet flyttet Krekar til Iran hvor han ble imam, og hvor han også kom i kontakt med andre irakiske kurdere. Sammen dannet disse en gruppe som skulle kjempe mot regimet i Irak. Gruppen håpet på støtte fra Iran, noe den ikke fikk. Krekar reiste tilbake til Irak for å knytte kontakter. Forholdet til Iran ble bare mer og mer vanskelig.

Under krigen mellom Iran og Irak ble det kurdiske området i Irak utsatt for store ødeleggelser. Myndighetene i Irak stod bak angrepet. Flere tusen mistet livet. Krekar trakk seg ut av Muslimbrødrene på grunn av mangel på engasjement hos gruppen for kurdernes sak.

I Iran kom han i kontakt med IMK (Islamic Movement of Kurdistan). Partiet skulle frigjøre det kurdiske folket fra Baath-partiets regime, og isteden innføre islamsk sharia-lovgivning. Som fremstående medlem av partiet skal han angivelig ha vært i kontakt med Osama bin Laden for å få økonomisk støtte – uten hell.

Under den andre Golf-krigen 1990-1991), brøt det ut opprør blant kurderne mot Baath-partiets regime i Bagdad. Resultatet ble at flere hundre tusen kurdere ble drevet på flukt. Som en følge av dette ble det fattet en FN-resolusjon om en beskyttet sone i Nord Irak. Dernest ble det opprettet et kurdisk område med indre selvstyre.

I 1992 reiste saksøker fra Norge, som han kom til i 1991, tilbake til irakisk Kurdistan. KDP, PUK (Kurdistans Patriotiske Union) og IMK var nå store partier. Krekar begynte så å arbeide fullt for IMK, som stadig fikk større oppslutning.

Sammen med familien reiste han tilbake til Norge i 1993. Krekar har i perioden 1993 – 2000 stort sett oppholdt seg i Norge. Under oppholdet i Norge jobbet han som islamsk predikant. Hans arbeid i IMK gjorde også at han samlet inn et stort pengebeløp.

På 1990-tallet oppstod det spenninger mellom tilhengerne av KDP, PUK, IMK. Etter hvert skjedde det, etter Irans ønske, en sammenføring av IMK og PUK. Det var ikke heldig for partiet å inngå allianse med det sekulære og sosialistiskorienterte PUK. Resultatet ble en indre splittelse i IMK.

I 2001 ble det en offisiell splittelse blant islamistene; de ble inndelt i fire grupper. Krekar selv var leder for den ene gruppen, Reformfraksjonen. Krekar oppholdt seg på denne tiden i Irak. 22 september samme år ble soldater fra PUK overfalt av soldater fra Jund al-Islam, en av de fire gruppene, med påfølgende motangrep.

I desember 2001 ble medlemmene i Jund al-Islam innlemmet i reformfraksjonen Islah, og organisasjonen fikk navnet Ansar al-Islam. Målet til organisasjonen var å opprette en selvstendig islamistisk stat i Nord Irak med regional autonomi.

Våren 2002 reiste Krekar tilbake til Norge. Litt senere på året reiste han til Teheran via Amsterdam. I Teheran ble han arrestert, og ført tilbake til Nederland, hvor han fortsatte å bli sittende i arrest. I 2003 ble han løslatt, og sendt videre med fly til Norge.

Angrepet av amerikanerne mot Irak i mars 2003 gjorde at Ansar al-Islam ble utsatt for en rekke angrep. Flere ble drept. Senere på året startet medlemmer av organisasjonen å vende tilbake til Irak, og å samle inn penger til den operative virksomheten i Irak. Nå var det ikke lenger PUK som var hovedfienden, men USA og deres allierte i Irak.

Vinteren 2003 fattet FNs sanksjonskomité for Al-Qaida vedtak om at Ansar al-Islam skulle føres opp på listen over organisasjoner som ble ansett for å samarbeide med Al Qaida. Listen er en del av FNs arbeid for å bekjempe terrorisme og innebærer i prinsippet at alle FNs medlemsstater er forpliktet til å igangsette tiltak.

Disse opplysningene synes det å være enighet om i saken. Imidlertid er det dyp uenighet mellom partene rundt mange av opplysningene som har kommet frem. Nettopp dette er også grunnlaget for uenigheten rundt om Krekar faktisk er en fare for rikets sikkerhet eller ikke. Det strides om Krekars rolle i terrorvirksomheten, og hvilken betydning organisasjonstilknytningen har hatt i så henseende.

6.3 Nærmere om begrunnelsen for utvisningsvedtaket

Når det gjelder vilkårene om hva som er ”nødvendig” og ”hensynet til rikets sikkerhet” vil tolkningen av dette flyte sammen. Jeg viser også til gjennomgangen i kapittel 4.3.

6.3.1 Organisasjonstilknøyningen

Ansar al-Islam er en ekstrem islamistisk organisasjon, som i en periode hadde fysisk kontroll over et mindre område nordøst i Irak, mot grensen til Iran.⁶⁶ Organisasjonen er blant annet i konflikt med PUK (Patriotisk Union Kurdistan). Organisasjonen hadde kort tid etter opprettelsen en medlemsmasse på ca. 500 personer, hvorav om lag 300 inngikk i den ”militære avdeling”. Det fremgår av en rekke vitneutsagn at organisasjonen drev opplæring av soldater til selvmordsaksjoner, og at flere selvmordsaksjoner er gjennomført/forsøkt gjennomført.

Det er ubestridt at klageren var leder i organisasjonen fra stiftelsestidspunktet, 10.12.2001. Klageren har altså vært med på å stifte organisasjonen mens han hadde flyktningstatus i Norge. Imidlertid er det for det første uenighet om hvor lenge han faktisk var leder for organisasjonen. For det andre er det uenighet om hva tilknytningen til organisasjonen har hatt å si for vurderingen av hvorvidt Krekar er en sikkerhetsmessig bekymring for Norge.

I politihør har klager gitt detaljerte forklaringer om organisasjonens oppbygging, våpenutrustning og –opplæring, medlemstall, økonomi og rekruttering. Selvmordsaksjoner var en del av organisasjonens strategi, og flere vitneutsagn etterlater inntrykk av at selvmordsaksjoner ikke kunne gjennomføres uten at klageren var gjort kjent med dette.

Klageren har gitt divergerende opplysninger om hvor lenge han var leder for organisasjonen. Saksøker mener at han bare hadde reell og formell innflytelse i Ansar al-Islam i perioden fra 10.12.2001 til 17.5.2002. Det hevdes at saksøkeren frem til 6.9.2002 ikke formelt var fratatt sitt lederskap, men at han ikke hadde noen reell innflytelse i organisasjonen. Handlinger foretatt av Ansar al-Islam etter at saksøkeren fratrådte som

---

⁶⁶ Vedtak UNE, 12.5.2005, pkt 2.7

leder kan, etter hva saksøker selv hevder, ikke få betydning for vurderingen av om hensynet til rikets sikkerhet gjør utvisning nødvendig.

TV-intervju skal blant annet angivelig ha vist at han har hatt innflytelse på Ansar al-Islam på et senere tidspunkt enn det saksøker selv har forklart. Hvor lenge klageren formelt var leder er i følge UNE, uten avgjørende betydning, da det sentrale er den ideologiske tilknytningen og den reelle innflytelsen på organisasjonen og dens medlemmer og støttespillere.⁶⁷

Flere kilder tyder på at i alle fall den reelle innflytelsen må ha strukket seg mye lenger enn det som er anført fra saksøkers side. Etter UNEs og departementets oppfatninger er det både i uttalelser og tv-intervjuer i 2002 og 2003 fremkommet opplysninger som skulle tilsi at Krekar fortsatt har tilknytning til organisasjonen. Han skal blant annet ha sagt ”vi” om Ansar al-Islams medlemmer. Krekar hevder at dette er generelle ytringer. I tillegg er det normalt å bruke betegnelsen ”vi” blant muslimer, uavhengig av om man har noen spesiell tilknytning til dem man snakker om.

Saksøker benekter å ha hatt kontakt med organisasjonen etter at han forlot Nord-Irak i 2002. Dette er etter hva staten anfører i tingretten ikke troverdig fordi han, som tidligere nevnt, har fremlagt en grundig redegjørelse om organisasjonen, hvilket viser at han følger godt med på hva som skjer i den. Og at han i tillegg har fremstilt seg selv som medlem frem til 2003.

Men det kan vel tenkes at man kan følge med på og ha kunnskap om organisasjonen uten at det skal ligge noen andre motiver bak enn nysgjerrighet. Man trenger ikke nødvendigvis å identifisere seg med hva den står for. Hva gjelder Jund al Islam, som er en del av det som ble Ansar al-Islam i desember 2003, sier Krekar selv⁶⁸ at han ikke hadde noe ønske om å slutte seg til denne organisasjonen.

---

⁶⁷ Vedtak UNE, 12.5.2005, pkt 2.8

⁶⁸ Krekar 2004, side 108

Grunnen til at det likevel skjedde var et ønske om å senke spenningen i det kurdiske området, og å inngå våpenhvile, som PUK understreket behovet for. Organisasjonen skulle inkludere både Jund al-Islam og Krekars IMK-fraksjon. Krekar ønsket blant annet at organisasjonen ikke skulle ha tilknytning til andre organisasjoner, for eksempel Al Qaida. Lederne for Jund al-Islam forsikret Krekar om at den nye organisasjonen skulle stå på egne ben.

Krekar sier i boken sin at i det offentlige rom virket PUK som forhandlingspartneren til Ansar al-Islam, men i det skjulte arbeider partiet for å nå sine virkelige mål.⁶⁹ Ifølge egne vurderinger var hovedhensikten å ødelegge for Ansar al-Islam, i tillegg skulle organisasjonen brukes i et spill for å bekjempe den gamle erkefienden KDP.

Hva er så grunnen til at PUK tilsynelatende vil samarbeide med Krekars organisasjon, men likevel ikke gjør det? Hva er grunnen til at PUK ønsker å ødelegge for Krekar og hans organisasjon? Krekar har vist seg som en sterk lederskikkelse. Dette gjorde, i følge Meling at han fremstod som den eneste som kunne samle organisasjonen, samtidig som han var dynamisk nok til å bli akseptert av alle parter.

Hadde det i så fall noe å si at Krekar i denne perioden bodde i Norge? Krekars tilknytning til Norge kan nok tenkes som et pluss for PUK i og med at den fikk synliggjort seg i den vestlige delen av Europa. Kampen mot Islam har jo, som kjent, blitt mer og mer knytt mot den vestlige verden.

Hva gjelder de konfrontasjonene som oppstod 22. september 2001 mellom PUK og Jund al-Islam, hevdes det at Krekar på det tidspunktet ikke hadde noe med Jund al-Islam å gjøre.⁷⁰ Likevel kan ikke det utelukke at Krekar vil være en sikkerhetsmessig trussel å ha i boende i Norge.

---

⁶⁹ Krekar 2004, side 113

⁷⁰ Meling, 30.3.2006

6.3.2 Nettverk som skifter fokus over mot Europa

Flere kilder tyder på at Ansar al-Islam har dreid fokuset sitt mot Europa. Av flere avisartikler synes det å fremgå at organisasjonen genererer støtte og rekrutterer krigere og selvmordsaksjonister i andre land. Organisasjonen sies blant annet å ha styrket sin forbindelse til Al-Qaida etter invasjonen av Irak. Videre skal organisasjonen angivelig ha engasjert seg i rekrutteringen av krigere til Irak gjennom sitt nettverk i diverse europeiske land, som Storbritannia, Frankrike, Tyskland, Spania, Italia og Norge. Dette fremgår av pkt. 2.9 i vedtaket gjort av UNE.

Uansett om ikke alle kildene som skulle tilsi dette stemmer, mener likevel UNE at det innebærer et forsterket trusselbilde dersom grupperinger med utspring i Ansar al-Islam etablerer nettverk i Europa. Kan det være at såpass mange av kildene er feil slik at Krekar ikke utgjør noen sikkerhetsmessig bekymring for Norge?

Det er ikke utenkelig at denne dreiningen mot Europa likevel ikke trenger å føre til at Krekar blir noe større trussel. Jeg viser til at han selv hevder at medlemstilknytningen har vært et rent kurdisk anliggende, som knytter seg til de kurdiske områdene i Irak. I så henseende kan hans opphold i Norge være uten betydning.

6.3.3 Tilknytning til Al-Qaida eller personer tilknyttet dette nettverket

Klager har blant annet i politiforklaringer og i rettslig avhør fortalt at han har møtt flere personer med tilknytning til Al Qaida-nettverket, også Osama bin Laden.

Ved to anledninger har høytstående representanter for Al-Qaida spesifikt truet Norge med aksjoner.

På nyhetene i NRK 27.4.2003 er det fortalt av et tidligere medlem av Ansar al-Islam at klageren har holdt nær kontakt med organisasjonen fra Norge ved hjelp av telefon og internett, og oppfordret sine medlemmer til å drepe "de vantro". Videre forteller han at klageren og organisasjonen personlig utvilsomt hadde gode forbindelser med Osama bin Laden, at de kommuniserte med hverandre med hemmelige koder og passord, og at klageren har sendt folk til Al-Qaida der de får opplæring i terroraksjoner.⁷¹ Meling sier i samme sending at klageren aldri har hatt noe med Osama bin Laden og hans nettverk å gjøre. I alle fall vil det, hvis slik kontakt er tilfelle, være uten betydning for vurderingen av om hensynet til rikets sikkerhet gjør utvisning nødvendig. Dette begrunnes både i de tidspunkt da disse møtene fant sted og ut fra formålene med møtene. Krekar innrømmer selv å ha vært i kontakt med Osama bin Laden en gang, for å søke støtte til kurdernes sak. På side 77 i boken sin forteller han om dette møtet. Han legger ikke skjul på at formålet med møtet var å skaffe økonomisk støtte til egen organisasjon.

Videre sier vitneforklaringer, jfr. pkt 2.10 i vedtaket, at det var tette bånd mellom Al-Qaida og Ansar al-Islam, og at "alle" i Ansar al-Islam, inkludert klageren, forgudet Osama bin Laden. Det er ikke tvilsomt at en slik generell forguding av en så sterk terrortrussel som jo Osama bin Laden er, skaper en viss sikkerhetsmessig bekymring som norske myndigheter må ta konsekvensene av.

Det skal ha foregått telefonisk kontakt med bestemte personer i Spania. Saksøktes bror skal ha hatt kontakt med en mannlig person bosatt i Spania, som ifølge spanske myndigheter skal ha vært leder for Al Qaidas nettverk i Spania. Krekars bror skal i tillegg ha hatt telefonisk kontakt med en sentral person i den spanske Al Qaida-gruppen. Dette skal i følge saksøker være irrelevant i forhold til om utvisning anses nødvendig. Dette trenger ikke være riktig. At også Krekars familiemedlemmer har kontakt med andre personer i dette terrornettverket skaper en sikkerhetsmessig bekymring som Norge ikke kan se bort fra med tanke på å forebygge terrorvirksomhet etter utlendingslovens § 29 første ledd bokstav d.

---

⁷¹ Vedtak UNE 12.5.2005, pkt 2.10

6.3.4 Betydningen av språklige og kulturelle forskjeller

Flere av uttalelsene illustrerer slike forskjeller. Blant annet i forhold til de intervjuene klageren har gitt til NRK og TV2, jfr. pkt 2.11 i vedtaket, er det åpenbart uenighet rundt meningen med det som er sagt. Klager mener selv at ikke noe av dette innebærer noen trusler mot Norge. Staten mener det er mest nærliggende å oppfatte begge uttalelsene som trusler. Også når det gjelder Krekars egne uttalelser og meninger synes det å være uenighet rundt hva som er ment.

Videre fremgår det at Krekar har kommet med en rekke uttalelser på en chatte-kanal på internett der det hevdes at det kan være aktuelt å sprengte seg selv i Norge hvis Islam krever det. Staten understreker her at rapporten det kommer fra kun har status som ”midlertidig oversettelse” av innholdet av lydopptaket, og ikke har like stor vekt som intervjuer med og avhør av klageren. Likevel mener staten at det er grunn til å oppfatte noen av uttalelsene fra klageren som trusler mot rikets sikkerhet, særlig sett i sammenheng med de øvrige opplysningene i saken.

De språklige, og også de kulturelle forskjellene, mellom Norge og Irak kan i betydelig grad problematisere saken. Hindrer dette den riktige og gode informasjon? Etter mitt skjønn tyder mye på det. Kan man garantere at oversettelsen blir hundre prosent riktig, og kan man garantere at betydningen av uttalelsene er de samme i begge land? Uttalelser fra begge partene viser vel nettopp at det er ulike oppfatninger av hva som er sagt, og også hva man legger i de forskjellige uttalelsene. Noe annet er at mye kan tyde på at det ikke bare er uvitenhet, men også den omstendighet at partene til en viss grad tolker uttalelsene dit hen de rent faktisk ønsker, som kan hindre en rettferdig avgjørelse.

Det er vesentlige forskjeller når det gjelder ordvalg og ytringer i Norge og i landene i Midtøsten. I Midtøsten brukes det gjerne store ord. Man kommer med uttalelser som neppe, i alle tilfeller, er ment like alvorlig som de er sagt. Noe som er normal språkbruk i disse

landene, kan oppleves som trusler for nordmenn. Folkegrupper i Midtøsten bruker nok en helt annen retorikk i språket sitt enn hva vi er vant med. Følgelig kan uttalelser få en utilsiktet virkning.

I forhold til hva som er straffbart er det tilstrekkelig at noe er egnet til å fremkalle frykt. Norske myndigheter har åpenbart et helt annet syn på hvor mye som kreves for at uttalelser fremkaller frykt i motsetning til for kurdere og lignende folkegrupper.

Hvordan skal de norske myndighetene løse dette? Skal de tolke uttalelsene etter hva en ordinær tolkning skulle tilsi? Eller skal de legge til grunn hva islamister mener med uttalelsene? Hvis myndighetene velger å tolke det etter hva den ordinære tolkningen skulle tilsi står man åpenbart overfor et problem. Det er ikke tvilsomt at islamister eller andre ekstreme fundamentalister for øvrig vil bli skadelidende under en slik tolkning. Kan man forlange at norske myndighetene skal tolke ytringer i samsvar med hvordan det ville blitt tolket i det kurdiske området? Det er selvsagt av vesentlig betydning å ta i betraktning slike forskjeller, enten det er forvaltningsvedtak eller en straffesak. Det motsatte vil kunne svekke rettsikkerheten til den enkelte. Det kan også være svært uheldig for rettssystemet i sin helhet.

6.3.5 Hvor sterk må tilknytningen være?

Spørsmålet blir dernest hvor godtgjort det må være at han har en slik tilknytning til terrorvirksomhet at han utgjør en sikkerhetsmessig bekymring ved å være i Norge. Av dette kreves det ikke mye. Jeg viser her til uttalelser i forarbeidene⁷² der det sies at § 29 annet ledd bokstav d er ment å være forebyggende jfr. ”kan fryktes å ville drive”. Det er altså ingen nødvendighet at det er klare indikasjoner på at terrorhandlinger vil bli utført eller at man driver terrorvirksomhet i en eller annen form. Skulle det være et krav ville det uthule bestemmelsens betydning betraktelig.

---

⁷² NOU 1983:47, pkt 6.3.2

Det er verdt å påpeke at den fundamentalistiske organisasjonen Krekar har vært medlem av og leder for ble opprettet for å kjempe mot regimet i Irak, og derfor kan ses på som et rent kurdisk anliggende. Det er på det rene at organisasjonen holder til i Irak, og i all hovedsak driver sin virksomhet derfra.

Krekar har i boken sin en inngående forklaring på hva som var hensikten med IMK, som han først var medlem av. På side 75 sier han:

”Vårt militære virksomhetsområde var begrenset til Irak, og vår kamp skulle føres utelukkende mot det irakiske regimet, dets infrastruktur, militære styrker, offentlige og hemmelige sikkerhetsorganer. Det betydde at vi ikke skulle involvere oss i krigshandlinger andre steder enn i Irak. Vi skulle heller ikke angripe økonomiske produksjonsmidler som for eksempel oljebrønner, oljerafinnerier eller andre statlige investeringsselskaper. Heller ikke skulle vi bruke metoder som angrep på banker eller kidnapping av utenlandske arbeidere i Irak i håp om å legge press på regimet gjennom slike aksjoner. Vi ville ikke forsøke å angripe regimets ambassader eller offisielle irakiske delegasjoner i utlandet, uansett hvor viktige de var. Også ideer om angrep på boliger for ansatte i militæret, medlemmer av de irakiske sikkerhetstjenestene eller viktige partimedlemmer ble avvist. Slike taktiske avklaringer var viktige fordi fienden, uansett hvor den var, blandet seg med uskyldige kvinner og barn. Utlendinger som var kommet til Irak for å arbeide, som turister eller for å studere, var der som muslimenes gjester, og derfor var vi forpliktet til å være med på å beskytte dem.”

Man kan da spørre seg i hvilken grad saksøker har noen *interesse* av å planlegge, finansiere, rekruttere eller delta i terrorhandlinger så lenge han bor i Norge. Vil det i det hele tatt ha noen hensikt for Krekar å utføre terrorhandlinger eller i alle fall å planlegge slike handlinger når han bor i Norge? At det er et rent kurdisk anliggende hindrer ikke at det kan utøves terrorvirksomhet andre steder enn der konflikten har sitt opphav. Så lenge

Krekar er villig til å kjempe mot regimet i Irak kan han være en trussel mot Norge, da deler av virksomheten også kan foregå herfra.

Selv om det skulle være et kurdisk anliggende, bør det likevel være grunn til bekymring. Dette fordi at han uavhengig av konfliktene i Nord Irak har vist seg å være en person med stor innflytelse og påvirkningskraft innenfor islam. Flere uttalelser har vist at han fremdeles har stor interesse av å kjempe for muslimes sak. Krekars syn på ekstremistiske handlinger, vold og selvmordsbombere, følger av hans ekstremer og fundamentalistiske religiøse syn. Denne retningen innen sunni-islam omtales gjerne som hijadister. I tingrettens dom på side 30 sies det at:

”Det er en individuell, religiøs plikt til å bekjempe verdslige regimer, dvs. regimer som i stedet for å basere all styring, samfunnsliv og lovgivning på sharia, håndhever menneskeskapte regler. Det er ikke troverdig når saksøkeren forsøker å fremstille det slik at han utelukkende kjemper for ”den kurdiske saken”. Allerede i hans eget dokument fra 1997 fremgår det motsatte. Det vises igjen til det han selv har uttalt ved en rekke anledninger, senest på Pal-Talk i desember 2003. Det er tydelig at det er Islams sak han fører. Det er ingen grunn til å tro at saksøkeren pr. vedtakstidspunktet har et annet syn på disse forholdene enn han har hatt tidligere.”

Hva Krekar selv skulle mene om hans posisjon er følgelig, til syvende og sist, ikke av vesentlig betydning, da hans engasjement rundt den ekstreme fundamentalismen i seg selv vil være god nok grunn til å utvise ham. Dette illustreres blant annet ved en uttalelse i Dagbladet. Senest i mars i år omtalte han Osama bin Laden som et godt menneske.⁷³ Til dette sa Carl I. Hagen:

---

⁷³ <http://dagbladet.no/nyheter/2006/03/13/460571/html>

”Helheten og holdningene som han står for, hvor han bekrefter at han står for det vi kaller fundamentalistisk islam. Han er en ivrig tilhenger av Osama bin Laden. Da er det naturlig at han kan sendes hjem igjen.”

Videre må man være våken for det faktum at organisasjonstilknytningen, eller hans tilknytning til fundamentalismen for så vidt, kan gjøre Krekar i stand til å rekruttere *andre* personer til terrorvirksomhet. Disse kan jo ha et ønske om å utføre terrorhandlinger i Norge. Atter andre kan drive terrorvirksomhet i Norge nettopp i kraft av at Krekar befinner seg i Norge. Er dette tilstrekkelige holdepunkt? Norge har en nasjonal forpliktelse til å forebygge slik aktivitet uavhengig av om det dreier seg om aktiviteten til Ansar al-Islam, hvor Krekar har, eller har hatt, sin tilknytning eller om det er andre aktører som gir grunn til sikkerhetsmessig bekymring.

6.3.6 Er inngrepet uforholdsmessig?

Som tidligere nevnt er det ingen plikt til å vurdere om utvisningen står i et rimelig forhold til de negative konsekvenser det vil få, jfr. § 29 annet ledd. Likevel kan det være hensiktsmessig å se på de konsekvenser en slik utvisning vil ha for privatliv og familieliv.

For det første kan det være hensiktsmessig å se på Krekars tilknytning til Norge. Krekar har jo oppholdt seg litt i utlandet generelt og i Nord-Irak spesielt. Svekker dette tilknytningen til Norge? Krekar forsøkte å etablere seg i Irak ganske kort tid etter ankomsten i Norge. Dette gikk imidlertid ikke fordi den sikkerhetssituasjonen var uakseptabel. Krekar mener at dette underbygger at man ikke kan forvente at barna skal flytte fra Norge. Han er vel selv skyld i den trygghet som er skapt rundt ham og hans familie. Følgelig kan det ikke være et tungveiende argument at de blir værende i Norge, iallfall for hans del.

Krekars ektefelle og de tre førstefødte barna kom til Norge i 1992. I tillegg har Krekar og ektefellen fått et fjerde barn i Norge. Ektefellen og de fire barna fikk norsk statsborgerskap i 2000, jfr. pkt 3.7 i vedtaket.

Det fremgår videre at klageren har sin far og de fleste av sine søsken i Irak, jfr. vedtaket pkt.3.7. Ektefellen har også søsken i hjemlandet. Både Krekar og ektefellen har altså en ikke ubetydelig tilknytning til Irak. Av klagevedtaket fremgår det, jfr. pkt 3.7, at familien har vært samlet i hjemlandet etter at den kom til Norge. Nesten samtlige familiemedlemmer har hatt hele eller deler av sin oppvekst i Irak, eller andre land utenfor Norge.

Gode grunner taler dermed for at et familieliv vil kunne utøves i hjemlandet på det tidspunkt Krekar returnerer til hjemlandet, dersom familien velger å slutte seg til ham i Irak. Dette er imidlertid ikke utslagsgivende for om utvisning vil anses som et uforholdsmessig tiltak overfor Krekar og hans familie. Jeg viser her til en Høyesterettsdom av 11. mars 2005 hvor det er uttalt:

”Det normale er at utvisning vil gripe inn i et etablert familieliv på en belastende måte så vel økonomisk, som følelsesmessig og sosialt, og lett medføre psykiske problemer. Dette gjelder ikke minst når en familie skilles som følge av utvisningen. Slike belastninger vil ikke i seg selv være tilstrekkelig til å si at en utvisning er et uforholdsmessig tiltak.”

Belastningen en utvisning vil innebære må også avveies mot at Krekar har oppholdt seg i Norge på uriktig grunnlag ved at han mot bedre vitende har gitt uriktige opplysninger om sitt beskyttelsesbehov og tilbakeholdt opplysninger om sine opphold i hjemlandet, jfr. pkt 3.7 i vedtaket. UNE mener at Krekars tilknytning til riket anses som svekket ved denne reisevirksomheten.

Det må også, i følge UNE, legges vekt på den type aktivitet som har vært grunnen til hans reisevirksomhet. Jeg viser også her, som tidligere nevnt, til den omstendighet at han var med på å stifte og lede en organisasjon som sikkerhetsmessig gir grunn til internasjonal bekymring mens han har nytt godt av internasjonal beskyttelse som internasjonal flykting. Dette er ikke uvesentlig.

6.3.7 Kan i så fall de internasjonale reglene hindre Krekar i å bli utvist fra Norge?

For det første gir utlendingsloven § 15 første ledd, jfr. tredje ledd ikke rettskrav på vern mot utsendelse for utlending som har et beskyttelsesbehov dersom utlendingen ”med rimelig grunn anses som en fare for rikets sikkerhet” Krekar kan derfor ikke være vernet etter denne bestemmelsen.

Til tross for at lovens § 15 ikke kommer til anvendelse, må utlendingsmyndighetene overholde internasjonale regler Norge er bundet av når disse har til formål å styrke utlendingens stilling, jfr. da særlig EMK art. 3. I tillegg skal nevnes EMK art. 2 om retten til liv, forbudet mot dødsstraff fastsatt i tilleggsprotokoller til EMK som Norge har sluttet seg til, jfr. § 2 nr. 1, FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) art. 7 og FNs konvensjon mot tortur art. 3.

Hva gjelder EMK art. 3 viser jeg her til gjennomgangen oven for. Bestemmelsen er absolutt, og åpner følgelig ikke for unntak. Dette gjelder uavhengig av hvilke bestemmelser i utlendingsloven utlendingen har overtrådt. Slik som situasjonen har vært i Irak de siste årene har ikke Krekar kunnet blitt sendt tilbake uten at det har kommet i konflikt med rettsvernet i art 3 i konvensjonen.

FNs sikkerhetsråd fattet 16.10.2003 en resolusjon som slo fast at okkupasjonsmaktenes myndighet ville opphøre så snart en internasjonal anerkjent, representativ regjering ble innsatt i Irak og overtok okkupasjonsmaktenes ansvar.⁷⁴ Den 28.6.2004 ble okkupasjonsmyndighetenes funksjoner brakt til opphør, og det fant sted en full suverenitetsoverføring til en irakisk interimregjering. Vesentlige skritt i den politiske reformprosessen har etter dette omfattet avholdelsen av frie valg i hele Irak 30.1.2005, med sikte på konstituering av en midlertidig nasjonalforsamling. Irak fikk 6.4.2004 er kurdisk

---

⁷⁴ Vedtak UNE, 12.5.2005, pkt 2.16

president. En endelig nasjonalforsamling er nå på plass. Målet for norske myndigheter er derfor å få til en avtale med irakiske myndigheter om at Krekar ikke blir utsatt for dødsstraff eller annen nedverdiggende behandling. Det hevdes fra flere hold at Krekar risikerer dødsstraff ved retur.

Har man likevel noen garanti for at ingen hjemme i Irak ønsker ham død? Det kan jo være flere aktører enn myndighetene som ønsker å ta livet av noen som har hatt en såpass sterk stilling i grupper og organisasjoner som det Krekar har hatt. Det er ikke tvilsomt at Krekar har opparbeidet seg fiender, i verden generelt og i Midtøsten spesielt. Derfor kan man neppe garantere at så vil skje.

Et problem i forhold til dette er om Norge, ved utvisning, i så fall bli folkerettslig ansvarlig hvis umenneskelig behandling likevel blir resultatet ved retur.

6.3.8 Betydningen av de taushetsbelagte opplysningene

Det er slett ikke uproblematisk at det foreligger taushetsbelagte opplysninger i saken. Spørsmålet blir dernest hva disse opplysningene har hatt å si for utfallet av saken? Det er ikke mulig å tolke opplysningene ut fra noe annet enn den åpne informasjonen som har blitt gitt i saken. Hvis det likevel skulle foreligge viktig informasjon som er avgjørende for saken er dette helt klart et problem.

Det første vedtaket i saken ble fattet på grunnlag av den åpne informasjonen som forelå. Erna Solberg⁷⁵ har hevdet at det var tilstrekkelig informasjon til å utvise Krekar på dette grunnlag. De taushetsbelagte opplysningene som kom frem i klagesaken bidro imidlertid til å styrke saken i myndighetenes favør. Klagevedtaket hadde altså en sterkere begrunnelse, i følge Solberg selv – altså at opplysningene styrket vedtaket om utvisning. Problemet her er at man overhode ikke har noen garanti for at dette stemmer. At man ikke får innsyn i disse

---

⁷⁵ Solberg, 15.2.2006

opplysningene medfører at Solberg faktisk kan uttale seg i hvilken retning hun vil hva gjelder disse opplysningene – uten at man kan etterprøve dette. Realiteten kan være den samme.

På den annen side kan det faktisk være slik at PST sitter inne med helt eller delvis gale opplysninger, og altså bygger sitt syn på fakta og grunnlag som ikke stemmer. Dette har utenforstående imidlertid ingen muligheter for å mene noe om.

6.3.9 De bakenforliggende hensyn

Hva er det da disse sprikende forklaringene fra Krekar, og hans advokat, og de norske myndighetene kan forklares med? Hovedpoenget må være at myndighetene ser det på den måten at Krekars tilknytning til Ansar al-Islam, det være seg formelt eller reelt, for det første er et ønske om å drive en tilfeldig og omfattende terrorvirksomhet. For det andre tolker de den eventuelle kontakten med andre organisasjoner dit hen at det har vært et eget ønske fra Krekars side om å bli en del av et organisert terrornettverk.

Krekar fremstiller dette på en helt annen måte, og sier selv i boken sin på side 162, hvor han forteller om hvorfor han ble arrestert, at de norske myndighetene var under press. Krekar fortsetter videre:

”På dette tidspunktet, vinteren 2003, visste alle at det bare var et spørsmål om tid før USA ville angripe Irak – det store spillet var i gang. [ ] USAs ambassadør i Norge blåste fra tid til annen i terrorismehornet, uten at han klarte å få noe særlig lyd ut av det. Han hevdet at mulla Krekar var en terrorist og en trussel, ikke bare mot Norges sikkerhet, men også mot Europa, og til og med mot selve NATO. Jeg var blitt til en Spiderman, en edderkopp, en ørkenånd.

Etter hvert begynte jeg å danne meg et bilde av hvordan saken min var blitt konstruert, eller rettere sagt fabrikkert. Jeg fikk vite at Frankrike og Tyskland hadde presset på Nederland for å hindre dem i å etterkomme USAs ønsker om å utlevere

meg til Jordan eller noe annet østlig land. USA lette nemlig etter en annen unnskyldning enn masseødelegglesesvåpen for å gå til krig mot Irak, og de ville gjøre meg til ”the missing link” mellom Saddam Hussein og ”terroristnettverket” Al-Qaida.”

Krekars advokat, Brynjar Meling, mener det hele har med invasjonen av Irak å gjøre. Han hevder at allianser/koalisjoner har ofret seg for USAs handlinger mot Irak.⁷⁶ I USA stod kampen mot terror sterkere enn mot Saddam. Det kan altså virke som om USA trengte en inngangsport til Irak. Siden 1992 har USA visst om kurdernes situasjon i Irak. De trengte altså hjelp for å komme inn i landet i 2000. Dette er absolutt et poeng. Uavhengig av hva som har vært tilfelle i forhold til Krekars eventuelle tilknytning til terror, kan det dreie seg om en ren utnyttning av en person med en sterk lederskikkelse, og med en organisasjon rundt seg med stor en oppslutning.

Han hevder at norske myndigheter har vært offer for en situasjon de ikke har kunnet styre. Norske myndigheter har, ifølge Meling, innsett dette for sent. Således har det gått prestisje i det i stedet. Situasjonen er nok ikke fullt så enkel som Norge tror.

Krekar uttaler i den forbindelse at PST jobbet med utgangspunkt i løgner og oppspinn som gruppene på den kurdiske venstresiden hadde funnet på. Problemet var, sier Krekar, at politiet begikk juridiske feil i avhørsprosessen og gikk utover det området som de hadde lov til å etterforske på.

6.3.10 Kildeproblematikken

I Krekarsaken, og det er heller ikke unikt for denne saken, har det vært stor usikkerhet rundt kildene, hvilket fordrer en streng kildekritikk. Det fremgår av faktum at blant annet flere av kildene kan ha en interesse av og ramme Krekar og hans organisasjon for å fremme

---

⁷⁶ Meling, 30.3.2006

egne interesser. Slike vitneutsagn har fått betydning for utfallet av saken. Det vil nærmest være en umulighet å kontrollere om alle kildene er korrekte. De taushetsbelagte opplysningene utgjør en vesentlig del av dette problemet.

Det som likevel har vært avgjørende fra myndighetenes side, jfr. pkt 2.12 i UNEs vedtak, er ”det mangfold av kilder og informasjon, gitt over lang tid, og fra ulikt hold, og som peker i samme retning.”

7 Avsuttende bemerkninger

Dette rettsområdet viser en kompleksitet, hvilket krever en nøye vurdering av de ulike forhold som må tas i betraktning. En gjennomgang av utvisning etter § 29 annet ledd bokstav d har vist nettopp dette.

For det første er det vanskelig å avgjøre hva som utgjør en fare for rikets sikkerhet og hva som ikke gjør det, altså når er det nødvendig å utvise. Det vil være nærmest umulig å operere med noe klart skille. Særlig fordi det kun er en antatt risiko som skal til for at noen kan utgjøre en sikkerhetsmessig bekymring, og fordi mye av vurderingen beror på hva som har fremkommet muntlig.

For det andre ser man at presumsjonsprinsippet svekkes betydelig. Samtidig som en utlending ikke kan sendes tilbake til hjemlandet fordi vedkommende har krav på ekstraterritorielt vern etter art. 3 i EMK, sier utlendingslovens § 15 at for personer utvist etter § 29 annet ledd bokstav d gjelder ikke rettsvernet i EMK i det hele tatt. Også egne borgere har krav på å bli vernet mot farlige personer i samfunnet. Etter mitt skjønn kan ikke dette oppfattes som annet enn uheldig for rettsvernet til egne borgere. I alle fall hvis man ikke gir art. 3 i EMK en snevrere betydning enn slik den i dag er forstått.

En annen side av denne saken er at Norge som nasjon i realiteten ikke fremstår som suveren til å kunne utvise utlendinger fra landet, ettersom noen av de internasjonale bestemmelsene vi er forpliktet av setter skranker denne retten i enkelte tilfeller.

De problemene terrorvirksomhet representerer er uansett ikke lett å få oversikten over, og å utvise på grunnlag av. Krekarsaken viser dette med tydelighet. Ikke bare er det stor

usikkerhet rundt de faktiske opplysningene. Det er problematisk å få en tilstrekkelig oversikt over saken. Videre ser man at de geografiske, de kulturelle og de religiøse forskjellene mellom partene vanskeliggjør mulighetene for å komme frem til både den korrekte informasjonen og de egentlige meninger. Her vil myndighetene helt klart stå overfor store utfordringer. Uavhengig av hvilke saker myndighetene har med å gjøre må man kunne kreve at de legger til grunn partenes mening. Uttalelser bør ikke få en annen betydning i et annet land fordi myndighetene ikke er villig til å tolke dem i tråd med partenes egne oppfatninger.

Taushetsbelagte opplysninger, som gjerne vil forekomme i slike saker, letter heller ikke saksbehandlingen. For de involverte som ikke får tilgang til disse opplysningene kan man naturlig nok ikke kontrollere om opplysningene er korrekte.

Den økende grad av terrorvirksomhet som verdenssamfunnet nå opplever fordrer at det settes inn store ressurser på å bekjempe problemet. Siden terrorister ofte er ressurssterke og har et godt utviklet nettverk rundt seg kan dette likevel være vanskelig. Da må det iallfall kunne kreves at man har et lovverk som kan fange opp antatte terrorister.

Utvalget til ny utlendingslov ønsker å erstatte begrepet ”rikets sikkerhet” med ”nasjonale interesser”.⁷⁷ Forandrer dette rettsstillingen? Det er for eksempel ikke uten videre opplagt at terrorhandlinger – som ikke nødvendigvis har til hensikt å ramme sikkerhet som sådan – i alle sammenhenger vil utgjøre noen trusler mot ”rikets sikkerhet”. Rikets sikkerhet kan virke noe utdatert sett i forhold til den senere tids utvikling, særlig i forhold til terrorvirksomhet, der hensikten like mye kan være skape frykt i og ramme sivilbefolkningen. Sånn sett er nok det nye begrepet noe mer dynamisk, og mer anvendelig. Dermed vil man kanskje kunne unngå en slik tvil om vedkommende utlending er en fare for rikets sikkerhet.

---

⁷⁷ NOU 2004:20, pkt. 13.5.4

Det bør også reises spørsmål ved om man burde hatt et eget domstolsorgan i slike saker, som kunne få innsyn i de taushetsbelagte opplysningene, og som samtidig kunne prøve det forvaltningsmessige skjønnet? Poenget er at rikets sikkerhet ville bli skadelidende hvis domstolene skulle få informasjon om taushetsbelagte opplysninger. Det vil kunne sette folk i fare.

8 Litteraturliste

8.1 Litteratur

Andenæs, Johs. (2004) Alminnelig strafferett, Universitetsforlaget

Hansen, Irene Palm og Gunhild Bolstad (2003): Utvisning 2001, Institutt for kriminologi og rettssosiologi, Universitetet i Oslo

Møse, Erik (2002): Menneskerettigheter, Cappelen Akademisk Forlag

Vandvik, Bjørn, Runa Bunæs og Kristin Ottesen Kvigne (2004): Utlendingsrett, Universitetsforlaget

Krekar, Mulla (2003): Med egne ord, Aschehoug

Eide, Asbjørn og Morten Bergsmo (2003) Human rights and criminal justice for the downtrodden. Smith, Lucy, kapittel XXXIV

8.2 Lov- og forskriftshenvisninger

Grunnloven, lov av 17.5.1814

Straffeloven, lov av 22.5.1902, nr. 10, Almindelig borgerlig Straffelov

Utlendingsloven, lov av 24.6.1988, nr. 64. Lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her

Flyktningkonvensjonen av 28. juli av 1951

Menneskerettskonvensjonen (EMK) – Konvensjonen om Menneskerettigheter av 4. november 1950

Torturkonvensjonen (CAT) – Konvensjonen mot tortur og annen grusom umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff – vedtatt av FNs generalforsamling 10.12.1984

Barnekonvensjonen – FNs konvensjon om barnets rettigheter, November 20, 1989

8.3 Utredninger, proposisjoner og innstillinger

NOU 1098:47 Ny fremmedlov

NOU 2003:18 Rikets sikkerhet

NOU 2004:20 Ny utlendingslov

Ot.prp. nr. 46 (1986-87) Om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven)

Ot.prp. nr. 17 (1998-99) Om lov om endringer i utlendingsloven og i enkelte andre lover

Ot.prp. nr 61 (2001-2002) Om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven mv.(lovtiltak mot terrorisme – gjennomføring av FN-konvensjonen 9. desember 1999 om bekjempelse av finansiering av terrorisme og FNs sikkerhetsråds resolusjon 1373 28. september 2001)

Ot.prp. nr. 51 (2003-2004) Om lov om endringer i utlendingsloven m.m

Inst. O. nr. 70 (2001-2002) Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven m.v.

St.meld. nr. 17 (2001-2002) Samfunnssikkerhet

Justisdepartementets retningslinjer. Utvisninger av utlendinger med barn i Norge. 97/07177
FJB2 NO/rel

8.4 Avgjørelser

Rt 2000, 996

Rt 1996, 551

Vedtak fattet av UNE, 12.5.2005, DUF 1991 007090 06

TOSLO-2004-42285 (Lovdata) – Oslo Tingrett, Tingrett 27.9.2005

Ahmed mot Østerrike (25964/94)

Cruz Varas mfl. v. Sverige, A 201 (1991)

H.L.R. mot Frankrike, RJD 1997, s. 745

Johnston mfl. v Irland, A 112 (1986)

Marckx V. Belgia, A31 (1979)

Niemitz V. Tyskland, A 251-B (1992)

Soering V UK, A161 (1989)

8.5 Andre kilder

Aschehoug og Gyldendals store norske leksikon, 1985, bind 11

<http://no.wikipedia.org/wiki/Fundamentalist>

http://no.wikipedia.org/wiki/Konvensjonelle_v%C3%A5pen

<http://www.pst.politiet.no>, trusselvurdering 2005

<http://www.nupi.no/IPS/filestore/673/pdf>

<http://dagbladet.no/nyheter/2006/03/13/460571/html>

Møte med Erna Solberg 15.2.2006

Telefonsamtale med Brynjar Meling 31.3.2006

